

Economische Foto West Betuwe

Bouwsteen voor de Economische Visie
van de gemeente West Betuwe

Opgesteld met steun van:
Buck Consultants International
Nijmegen, mei 2020

Inhoudsopgave

1	Conclusies en managementsamenvatting	p. 2
2	Onderbouwingen	p. 15
<hr/>		
	Inleiding	p. 16
1	Economische structuur	p. 18
2	Arbeidsmarkt en talent	p. 43
3	Bedrijventerreinen	p. 59
4	Woon- en leefklimaat	p. 70
5	Samenwerking	p. 76

1 Conclusies en managementsamenvatting

1 Economisch DNA West Betuwe

West Betuwe is een middelgrote gemeente met ruim 50.000 inwoners, waarvan Geldermalsen met ruim 10.000 inwoners de grootste kern is. West Betuwe heeft een **landelijk karakter** en bestaat uit 26 kernen en een aantrekkelijk buitengebied. In de gemeente zijn 5.500 bedrijven gevestigd waar 27.800 personen werken. De afgelopen jaren is de werkgelegenheid in West Betuwe sterk **gegroeid** (+2.300 banen in 2017-2019). De gemeente beschikt over een grote agrarische sector met een specialisatie in fruitteelt en in glastuinbouw. Dit vormt de economische basis van de **agribusiness**, waarin ook bedrijven met activiteiten in verwerking, handel, toelevering en logistiek actief zijn. West Betuwe ligt strategisch op de kruising van belangrijke noord-zuid (A2) en oost-west-assen (A15 en de Waal). Dit vormt de basis voor de omvangrijke **logistieke sector** in de gemeente. De aantrekkelijke natuurlijke omgeving in de gemeente (bloesem, fruit en het rivierenlandschap) vormt het fundament van de sector **toerisme & recreatie**. Ook is er een aanzienlijke **maakindustrie**. Het West Betuwse bedrijfsleven kent een opmerkelijk hoog aandeel familiebedrijven. De beroepsbevolking van West Betuwe omvat 28.000 personen en het **werkloosheidspercentage is relatief laag**. De gemeente vergrijst waardoor het arbeidspotentieel onder druk kan komen te staan. In West Betuwe liggen 27 bedrijventerreinen waar nog diverse **kavels beschikbaar** zijn, in het bijzonder op Hondsgemet Zuid. De gemeente heeft een prettig woon- en leefklimaat gebaseerd op rust, ruimte, groen en leefbaarheid. West Betuwe is op het gebied van economische structuurversterking actief in **samenwerkingsverbanden gericht op drie speerpunten**: Greenport Gelderland (tuinbouw), Logistics Valley (logistiek), het Regionaal Bureau voor Toerisme (RBT). Daarnaast werkt de gemeente regionaal samen in Fruitdelta Rivierenland.

2 Enkele verrassende inzichten uit de analyses

- Twee keer zo snelle werkgelegenheidsgroei in West-Betuwe (+13%) als in Rivierenland (6%), Gelderland (6%) en Nederland (7%) tussen 2010-2019.
- Twee tot drie keer zo grote agrarische en logistieke sector in West-Betuwe als provinciaal gemiddeld. West-Betuwe blinkt uit in deze sectoren.
 - Agrarische sector: 5,2% werkgelegenheid West-Betuwe en 2,6% werkgelegenheid Gelderland
 - Logistiek: 18% werkgelegenheid West-Betuwe en 7% werkgelegenheid Gelderland
- Werkgelegenheid drijft op ondernemers: het aandeel zorg, onderwijs en openbaar bestuur is relatief beperkt in West-Betuwe. Dergelijke (publieke) centrumfuncties zijn meer in Tiel te vinden.
- Groot aantal familiebedrijven: in West Betuwe ligt het aandeel banen bij familiebedrijven op 49% tegenover 43% in Rivierenland, 33% in Gelderland en 29% in Nederland
- Er is sprake van vergrijzing van de (beroeps)bevolking
 - Krimp werkzame groep tussen 20-65: van 28.500 in 2020 naar 26.200 in 2050
 - Groei leeftijdsgroep 65+: van 10.000 in 2020 naar 14.900 in 2050.
- Zuidwest-Gelderland zwaarst getroffen regio van Gelderland qua economische krimp door Corona: -6 tot -12% werkgelegenheid t.o.v. -2 tot -8% voor de provincie in 2020.

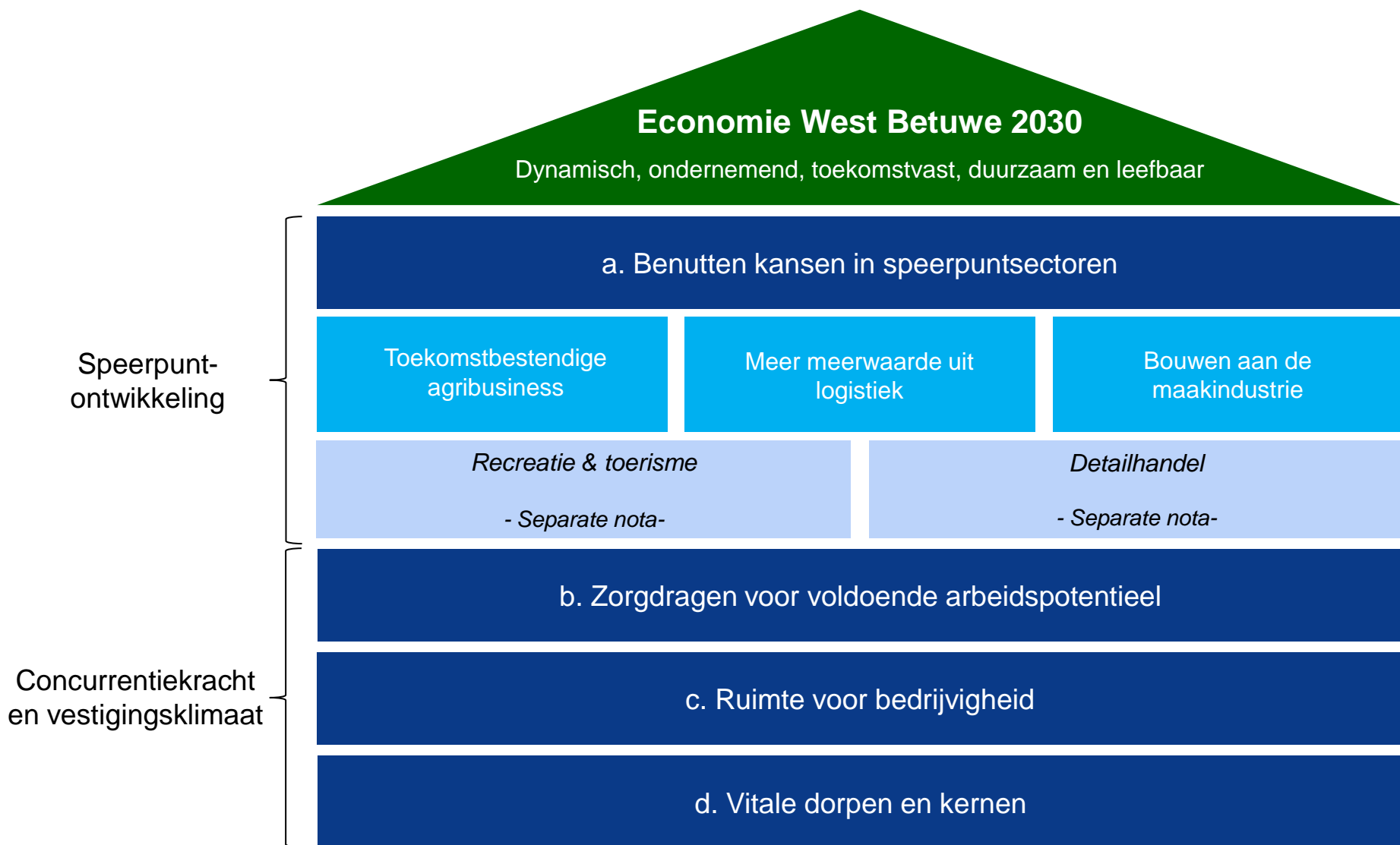
3 SWOT Economie en Arbeidsmarkt West Betuwe

Kracht	Zwaktes
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vitale economie met sterke werkgelegenheidsgroei 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Veel stoppende bedrijven in land- en tuinbouw
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Beeldbepalende bedrijven in agribusiness en logistiek 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Economie deels conjunctuurgevoelig
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Veel starters in zakelijke dienstverlening en bouw 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Beperkt ankerpunten kennis/innovatie (hoger onderwijs, grote bedrijven)
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Veel familiebedrijven (met lange investeringshorizon) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Flexibilisering arbeidsmarkt resulteert in sociale uitdagingen
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gunstige ontwikkeling werkloosheid 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lichte oververtegenwoordiging lager opgeleiden in beroepsbevolking
<ul style="list-style-type: none"> ▪ OV-bereikbaarheid via treinstations in Geldermalsen en Beesd 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Congestie A2 en A15 (pre-corona) zet bereikbaarheid onder druk
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sterk organiserend vermogen, veel ondernemersverenigingen 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Voorzieningenniveau in (kleine) kernen onder druk
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Veel opleidingsmogelijkheden in omliggende regio's 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Woningmarkt onvoldoende ingespeeld op vergrijzing, jongeren en arbeidsmigranten
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bedrijfskavels beschikbaar op bedrijventerreinen 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Versnipperde voorraad bedrijventerreinen (27 locaties)
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Maakindustrie: behoorlijk omvang en interessante bedrijven 	
Kansen	Bedreigingen
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Koploperrol pakken in verduurzaming fruitteelt 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Winkelaanbod onder druk door e-commerce en corona
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Agrifood & tech in buurregio's (o.a. Agrifood Capital en Foodvalley) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Groeisector zorg sterk ondervertegenwoordigd in de gemeente
<ul style="list-style-type: none"> ▪ E-commerce als logistieke groeimarkt (gunstige ligging) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Fruitteelt ervaart onzekerheid exportmarkten (Brexit, Rusland, etc.)
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Containerterminal/kades Tiel/Haaften voor duurzaam transport 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Stikstofcrisis zet landbouw en bouwsector onder druk
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Samenwerking HBO-MBO-bedrijfsleven in fruitteelt en logistiek 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vergrijzing en beperkte groei beroepsbevolking (na 2025)
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Doorontwikkeling recreatie & toerisme (post-Corona) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vertrek jong talent dat zich na studie niet vestigt in West Betuwe
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kansen energietransitie in landbouw, bouw en logistiek 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Beperkte investeringen in toekomstbestendigheid werklocaties
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Huisvestingsmogelijkheden bedrijven buiten bedrijventerreinen 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Spanningsveld tussen uitbreiding bedrijvigheid/voorzieningen (o.a. teeltondersteunende) en kwaliteit van landschap
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kansen bedrijvigheid rond opwaardering station Geldermalsen 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Onzekere economische effecten Corona-crisis
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Energietransitie en vergroening bedrijventerreinen 	

4 Selectieproces economische opgaven

- Twee hoofdlijnen bij het selecteren van economische opgaven
 - Versterken structuur en functioneren speerpuntsectoren → *Specifieke sectoren*
 - Impuls concurrentiekracht en vestigingsklimaat → *Brede economie*
- Selectie speerpuntsectoren
 - *Omvang*: substantiële omvang (absoluut en relatief) werkgelegenheid en aantal bedrijven in de betreffende sector
 - *Kansen en uitdagingen*: er liggen kansen en uitdagingen in de betreffende sector
 - *Knoppen aan draaien*: gemeente kan een rol vervullen in oppakken kansen en uitdagingen
- Selectie opgaven concurrentiekracht en vestigingsklimaat
 - *Grootte van de opgave*: opgaven met de grootste impact op het functioneren van bedrijven
 - *Welzijn*: economische opgaven met de grootste impact op het welzijn van inwoners
 - *Knoppen aan draaien*: gemeente kan een rol vervullen in oppakken kansen en uitdagingen

5 Economische opgaven

A Benutten kansen in speerpuntsectoren

Toekomstbestendige agribusiness

Kenschets West Betuwe

- Dé nr.1 fruitgemeente van Nederland
- 1.500 banen in primaire sector bij meer dan 500 bedrijven
- Compleet cluster aanwezig (teelt, veiling, handel en techniek)
- Fruitteelt van meerwaarde voor recreatie & toerisme

Trends & ontwikkelingen

- Forse internationale concurrentie
- Schaalvergroting in keten
- Verduurzaming in keten (o.a. verpakkingen)
- Innovatie (o.a. energie, teelt en verwerking)
- Klimaatextremen negatief voor productie
- Groei nevenactiviteiten bij telers/boeren
- Voldoende arbeid is een uitdaging
- Opkomst teeltondersteunende voorzieningen

Doelen en uitdagingen

- Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling fruitteelt met o.a. aandacht voor:
 - Ontwikkelruimte voor fruitbedrijven op geschikte locaties (ruimtelijke inpassing, mobiliteit)
 - Balans vinden tussen teeltondersteunende voorzieningen en landschappelijke kwaliteit
- Zorgen voor voldoende geschikt arbeidspotentieel (o.a. Fruit Tech Campus, arbeidsmigranten)
- Vergroten innovatiegraad bedrijfsleven (o.a. verbindingen met WUR, HAS, Food Valley en AgriFood Capital Noordoost-Brabant)
- Impuls verduurzaming, inclusief energietransitie, watergebruik, gebruik circulaire verpakkingen
- Communicatie over kracht en innovatie in sector richting inwoners ('license to produce')

Meer meerwaarde uit logistiek

Kenschets West Betuwe

- Regio Rivierenland, waaronder West Betuwe, is een logistieke hotspot
- Kwart van alle werkgelegenheid in West Betuwe te vinden in vervoer, opslag en handel
- Gunstige ligging aan A2, A15 en de Waal (terminal Tiel)

Trends & ontwikkelingen

- Automatisering en bredere toepassing techniek en IT in logistieke operaties
- E-commerce is een groeisegment
- Klimaat en duurzaamheid vragen forse inspanning van de sector
- Voldoende arbeid is een uitdaging
- Risico dichtslibben A2 en A15 (MIRT-A2)

Doelen en uitdagingen

- Arbeidsmarkt laten meegroeien met technische ontwikkeling (slimme concepten, techniek en IT)
- Meer jongeren interesseren voor een baan in de logistiek
- Verduurzaming transportsector (Zero Emissie, LNG, modal shift)
- Verduurzamen logistiek vastgoed (bijv. zonnepanelen op daken, klimaat en bestrating/groen terrein)
- Grootschalige logistieke ruimtevrage faciliteren op juiste vestigingslocaties (gemeente/regio)
- Verbeteren bereikbaarheid A2 en A15 (lobby)

Bouwen aan de maakindustrie

Kenschets West Betuwe

- 300 bedrijven in industrie/nutsbedrijven waar ca 3.400 mensen werken
- Sterke industriële bedrijven in food (incl. toelevering): Greefa, Coroos, Bakkerij Bouman, Flexpak en Slagerijen Kaldenberg
- Maakbedrijven voor de bouw en interieur: Xella, Hermeta, Filoform, Meubelfabriek de Toekomst en Plan Effect

Trends & ontwikkelingen

- Digitalisering, automatisering en robotisering zorgen voor 'vierde industriële revolutie'
- Transitie richting smart industry vraagt nieuwe skills (techniek, IT, data, design)
- Klimaatopgave vereist verduurzaming van producten en productieprocessen

Doelen en uitdagingen

- Bedrijfsleven laten aansluiten op regionale/landelijke innovatie proeftuinen, fieldlabs en pilots
- Verduurzaming van producten en productieprocessen van maakbedrijven in West Betuwe
- Meer jongeren interesseren voor een baan in de maakindustrie
- Arbeidsmarkt laten meegroeien met technische ontwikkeling (techniek, IT, data, design)

Recreatie & toerisme

Kenschets West Betuwe

- Dé bloesem- en fruitgemeente van Nederland
- Aantrekkelijk landschap tussen en rond de Waal en de Linge
- Cultuurhistorie van kastelen, forten, Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW), landgoederen en beschermde dorpsgezichten
- Ca 1.200 banen; economische waarde dagrecreatieve sector €296 mln. en van de verblijfsrecreatieve sector op €76 mln

Trends & ontwikkelingen

- Vergrijzing van Nederlandse bevolking maakt 65+ers een interessante doelgroep
- Forse tegenwind door Corona-crisis: vraaguitval, 1,5m samenleving, absentie personeel
- Opkomst streekproducten biedt kansen
- Zakelijke markt groeit
- Aandacht voor duurzame recreatie

Doelen en uitdagingen

- Verbinding van ondernemers en initiatieven t.b.v. groei omzet, bezoekers en werkgelegenheid
- Versterken recreatieve routestructuren (wandelen en fietsen)
- Versterken recreatie en toerisme door ontwikkeling van verblijfsrecreatie en dagattracties
- Promotie van USP's, parels en verhaallijnen van West Betuwe samen met partners

B Zorgdragen voor voldoende arbeidspotentieel

Kenschets West Betuwe

- Gemeente West-Betuwe heeft een beroepsbevolking van 28.000 personen
- Werkloosheid in de gemeente is relatief laag, maar loopt op door Corona-crisis
- In West-Betuwe staan zo'n 1.150 personen aan de zijlijn qua werk
- Behoorlijk aantal arbeidsmigranten in de gemeente/regio

Trends & ontwikkelingen

- Vergrijzing van de bevolking waardoor de beroepsbevolking krimpt
- Arbeidsmarkt van de toekomst vraagt nieuwe kennis en capaciteiten
 - Techniek, IT, data-science, etc.
 - Creativiteit, probleemoplossend vermogen)
- Risico sociale tweedeling door beperkte aansluiting skills laagopgeleiden met arbeidsmarkt van de toekomst

Doelen en uitdagingen

- Verbeteren van de aansluiting arbeidsmarkt en (praktisch) onderwijs
- Vasthouden en aantrekken jong talent voor de gemeente/regio
- Zorgdragen voor voldoende huisvesting voor buitenlandse medewerkers
- Stimuleren van participatie van niet-werkenden (o.a. via regionaal werkbedrijf)
- Stimuleren van grotere betrokkenheid van MKB-bedrijven in initiatieven Werkzaak/RW POA Rivierenland

C Ruimte voor bedrijvigheid

Kenschets West Betuwe

- Totale bestaande voorraad bedrijventerreinen ruim 350 hectare (verdeeld over 28 planfasen)
- Bedrijventerreinen verantwoordelijk voor 52% van totaal aantal banen; rest in kernen en buitengebied
- 60% van banen op bedrijventerreinen binnen de sectoren logistiek-groothandel en industrie
- Nog beperkt aantal hectaren uitgeefbaar op bedrijventerreinen (hard aanbod ca. 4 ha)

Trends & ontwikkelingen

- Tot 2030 aanhoudende behoefte aan bedrijventerreinen in Rivierenland
- Processen van digitalisering en robotisering grijpen fors in op processen van bedrijven
- Er worden nieuwe (aanvullende) eisen gesteld aan kwaliteit van bedrijventerreinen
- Processen van veroudering op terreinen
- Belang van duurzaamheid neemt toe (energietransitie, circulair, klimaatadaptatie)
- Flexibilisering van arbeid (o.a. ZZP) vergt ook andere vormen van werklocaties/ontmoeting

Doelen en uitdagingen

- Marktgericht (voor de 'juiste' doelgroepen) ontwikkelen van nieuwe bedrijventerreinen
- Regionale afstemming over juiste segmentering van bedrijventerreinen
- Behouden van voldoende ontwikkelruimte voor groei en verplaatsing lokale bedrijven, ook in kernen en buitengebied (o.a. in vrijkomende gebouwen, mits niet-hinderlijk)
- Kwaliteit op peil houden van de bestaande bedrijventerreinen (toekomstbestendig)
- Aanpakken van urgente hinder- en mobiliteitsknelpunten op/nabij bedrijventerreinen

D Vitale dorpen en kernen

Kenschets West Betuwe

- Gemeente beschikt over een aantrekkelijk woon- en leefklimaat gestoeld op rust, ruimte, groen en leefbaarheid
- Woningaanbod bestaat met name uit eengezinswoningen in de koopsector
- Versnipperde (solitaire) bedrijfslocaties in de gemeente verzorgen overlast (door verkeer, geluid, etc.)

Trends & ontwikkelingen

- Sprake van vergrijzing in kleine kernen, hetgeen leidt tot vraag naar woningen voor senioren en risico op teruggang van het voorzieningenniveau
- Jongeren trekken naar de stad voor studie en werk en keren niet (langer) terug naar kleine kernen en het landelijk gebied

Doelen en uitdagingen

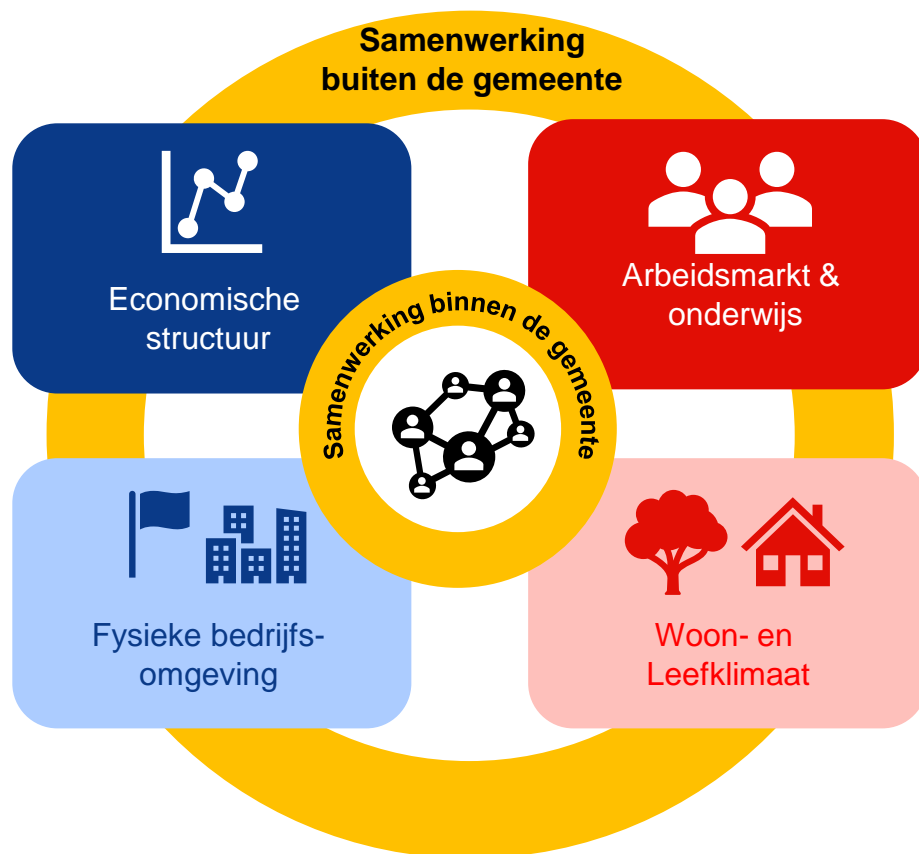
- Passend woningaanbod voor jongeren behouden/ontwikkelen (ook doorstroming)
- Aantrekkelijk voorzieningenniveau behouden in kernen waar mogelijk
- Hergebruik en kwaliteitsbehoud van vrijkomende gebouwen
- Aanpakken van urgente hinder- en mobiliteitsknelpunten op/nabij bedrijventerreinen/-locaties

2 Onderbouwingen

Inleiding

Analysekader

Vijf elementen

- Economische structuur
- Bedrijfsomgeving
- Arbeidsmarkt & onderwijs
- Woon- en leefklimaat
- Samenwerking binnen en buiten gemeente

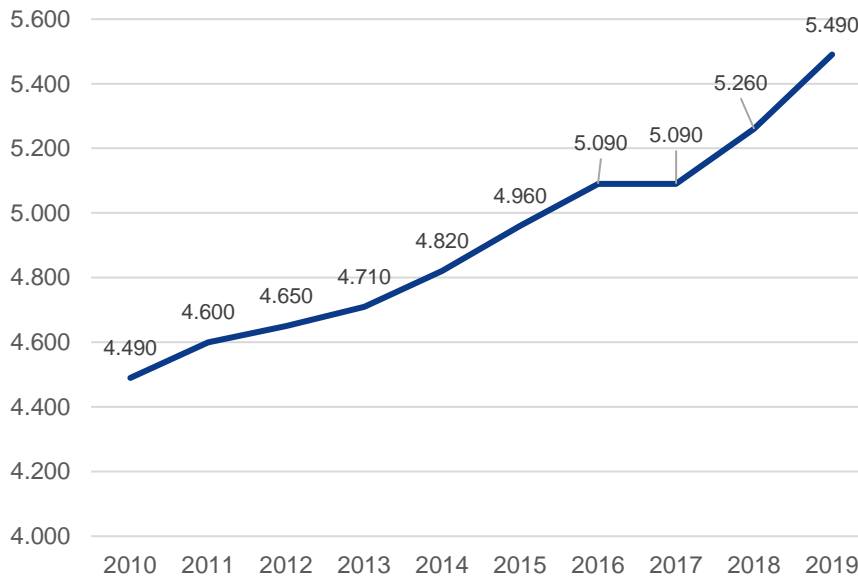
Op de volgende pagina is een toelichting op deze elementen te vinden.

- Het economisch beleid van een gemeente heeft niet alleen betrekking op het beleidsterrein 'Economische Zaken', maar op alle beleidsterreinen die het functioneren van bedrijven en instellingen en arbeidsmarkt beïnvloeden. Het gaat dus ook om zaken als ruimtelijke ordening, verkeer en vervoer, milieubeleid, vergunningen en handhaving, veiligheid, arbeidsmarkt, onderwijs, etc. Het analysekader neemt deze **integrale benadering** als vertrekpunt.
- De elementen van het **analysekader** zijn als volgt
 - De lokale economie wordt vooral bepaald door de structuur en het functioneren van het bedrijfsleven. Het economisch functioneren wordt mede beïnvloed door de beschikbaarheid van personeel (arbeidsmarkt, onderwijs & participatie), de kwaliteit van de bedrijfsomgeving (bedrijfsruimte, bereikbaarheid, etc.) en de aantrekkelijkheid van het woon- en leefklimaat (woningaanbod, voorzieningenniveau, e.d.).
 - Bij de uitvoering van het gemeentelijke beleid is de samenwerking met het bedrijfsleven in de gemeente van groot belang. Aangezien economie en arbeidsmarkt niet bij de grenzen van de gemeente ophouden, zijn ook de samenwerking met en positionering ten opzichte van buurgemeenten, grotere regio en (inter)nationale omgeving van belang.
- Aan de hand van het analysekader is in dit hoofdstuk het economisch profiel van West Betuwe in beeld gebracht. De **opbouw** is als volgt:
 1. Economische structuur, primaire focus bedrijfsvestigingen en arbeidsplaatsen, resp. bedrijvendynamiek;
 2. Bedrijfsomgeving, beschrijving bedrijventerreinen en bereikbaarheid;
 3. Arbeidsmarkt, centraal staat bevolkingsopbouw, arbeidsparticipatie, pendel en onderwijs;
 4. Woon- en leefklimaat, beknopte beschouwing woningvoorraad en aantrekkelijkheid woonomgeving;
 5. Samenwerking, organisatie bedrijfsleven en samenwerkingsrelaties van de gemeente

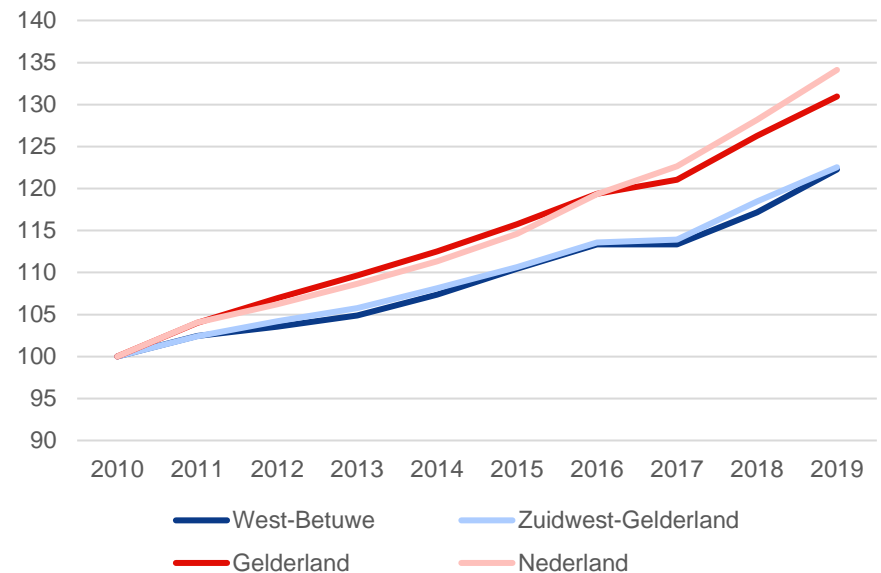
1 Economische structuur

Ontwikkeling aantal vestigingen

Vestigingen West Betuwe

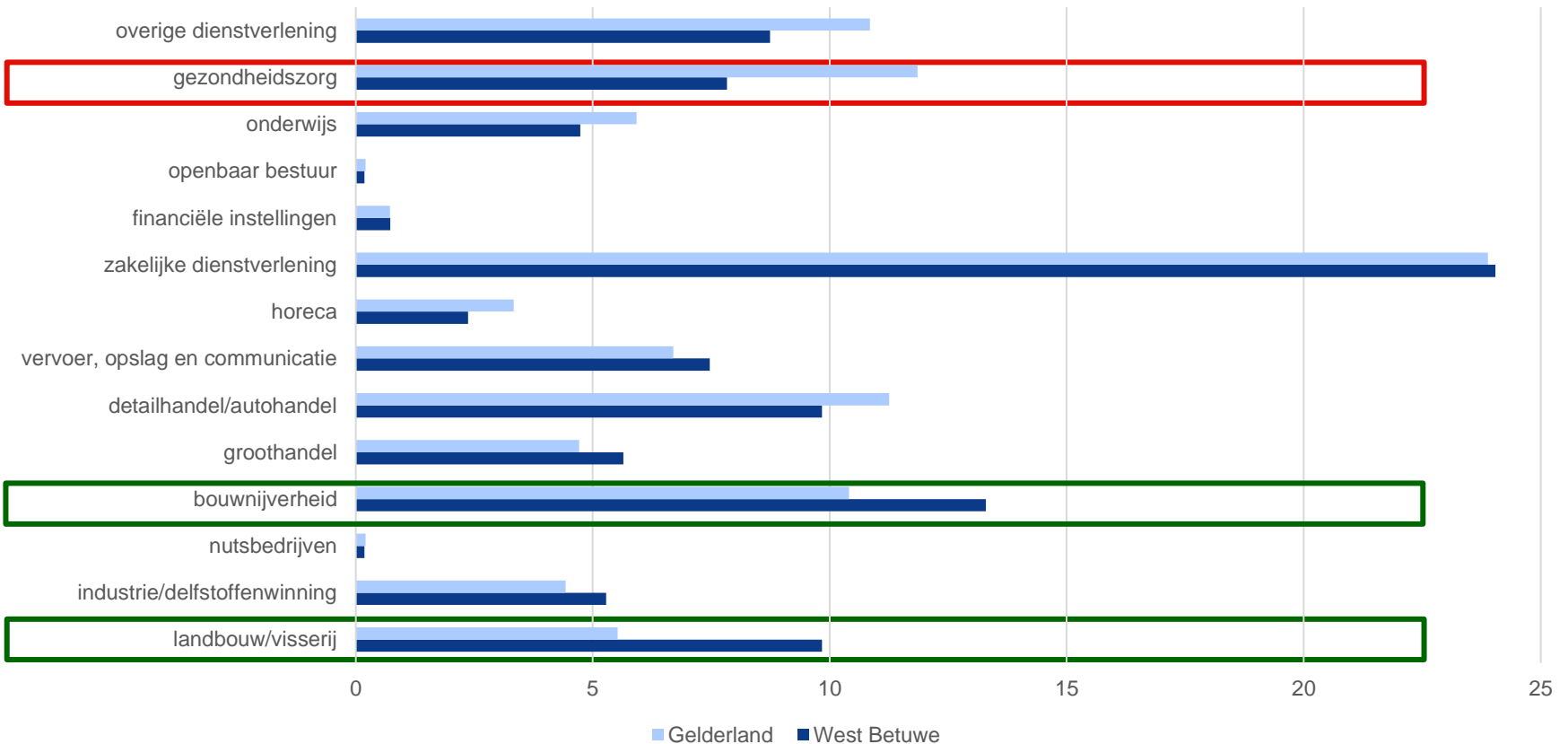

Index ontwikkeling aantal vestigingen

- In de periode 2010-2019 is het aantal vestigingen in West Betuwe met 1.000 toegenomen.
- Relatieve groei van het aantal vestigingen in West Betuwe (+22%) is vergelijkbaar met de regio (+23%) en lager dan Gelderland (31%) en Nederland (34%). Groei zit primair in zakelijke dienstverlening, zorg en de bouw (zie p.20). Dit zijn sectoren met veel ZZP-ers.

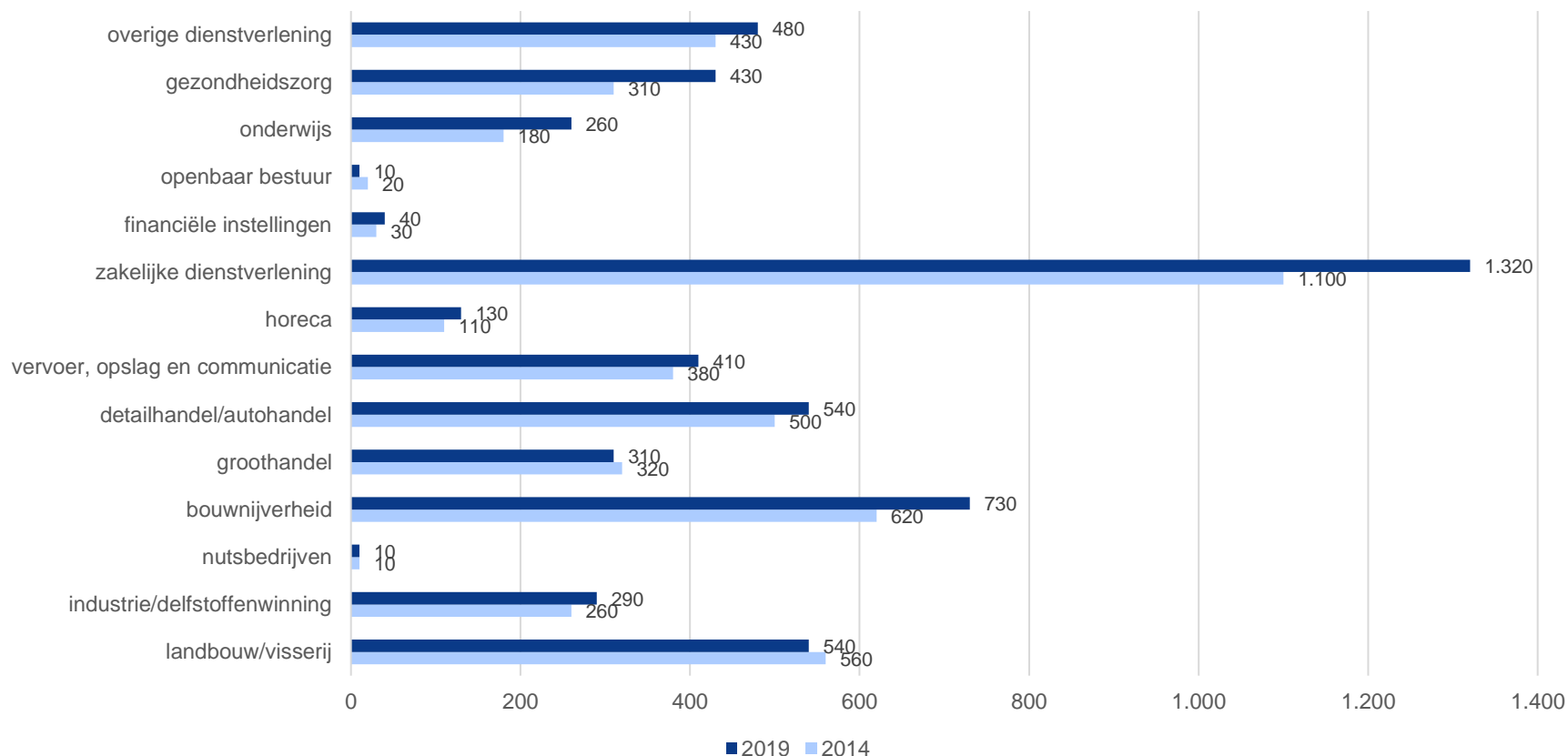
Economische structuur naar vestigingen (aandeel in %)

- De economische structuur van West Betuwe laat zien dat vooral traditionele en stuwende private sectoren zijn oververtegenwoordigd: agrarisch, industrie, bouw, handel en logistiek. Verzorgende (horeca) en publieke sectoren zijn ondervertegenwoordigd.
- Opvallendste verschillen zijn de relatief forse grootte van de landbouw en de bouw in West Betuwe en de kleine omvang van de zorgsector.

Bron: PWE

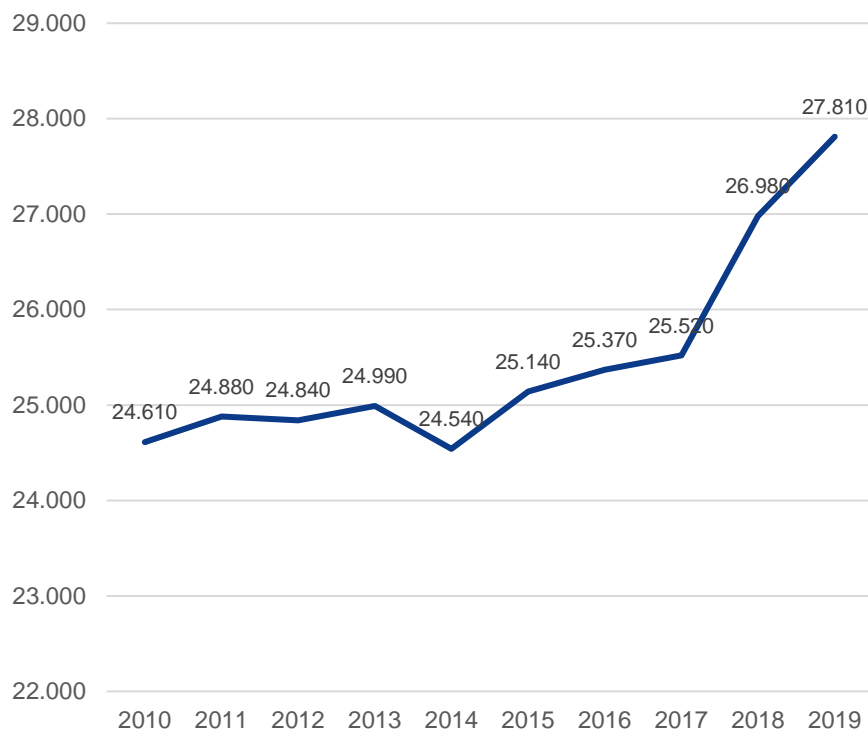
Economische structuur naar vestigingen (2014-2019)

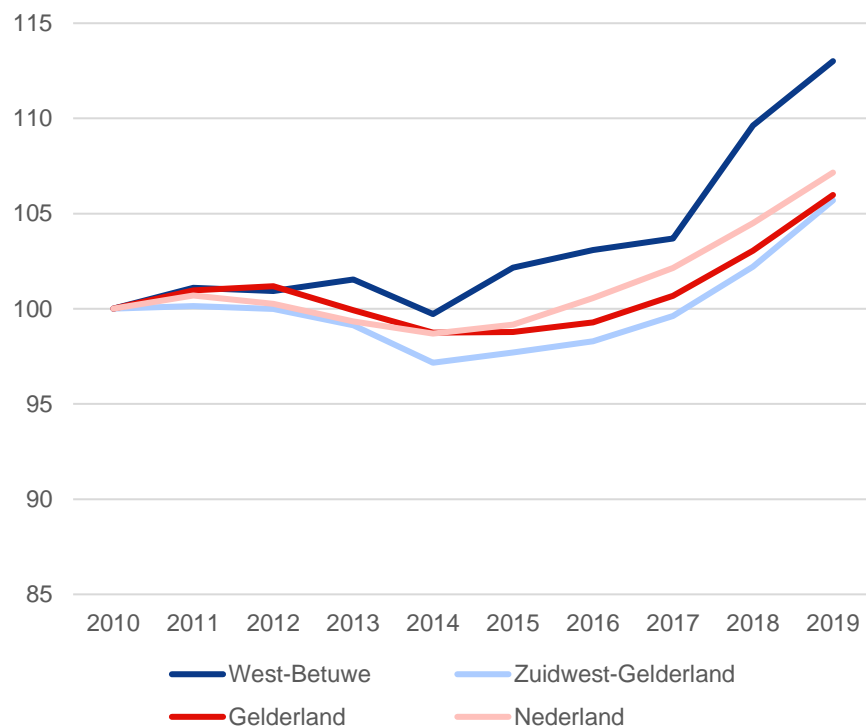
- Zakelijke dienstverlening (1.320 vestigingen) en de bouw (730 vestigingen) zijn in termen van aantal vestigingen de grootste sectoren in West Betuwe
- In vrijwel alle sectoren is sprake van groei van het aantal vestigingen, in het bijzonder in de zakelijke dienstverlening (+220), zorg (+120) en de bouw (+110).

Werkgelegenheidsontwikkeling

Werkgelegenheid West Betuwe

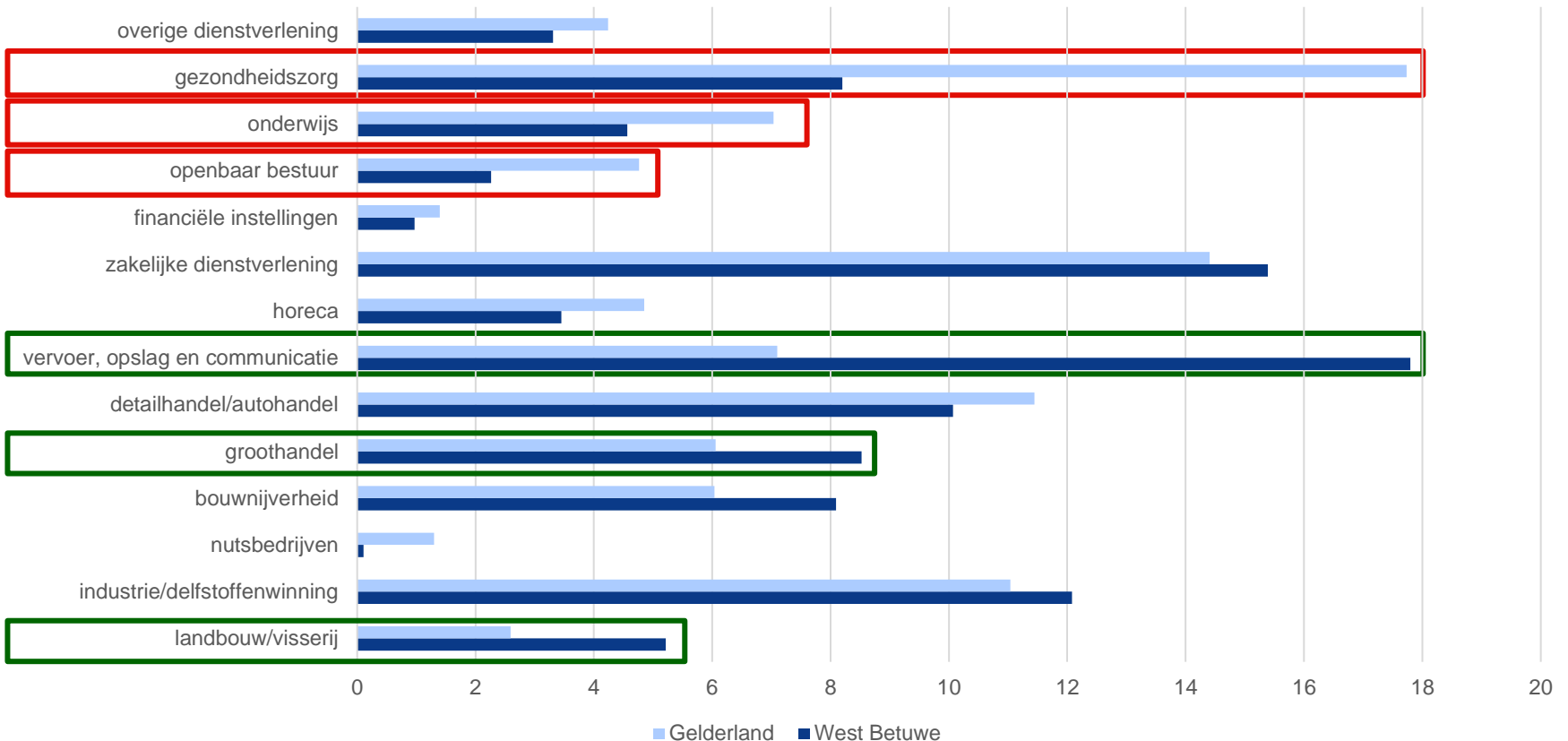

Index werkgelegenheidsontwikkeling

- Tussen 2010-2019 is de werkgelegenheid in West Betuwe met 3.200 banen gegroeid.
- Procentuele groei in de periode 2010-2019 in West Betuwe (13%) is twee keer zo hoog als de groei in de regio (6%), provincie (6%) en nationaal (7%).
- Groei in West Betuwe was vooral sterk tussen 2017-2019 (+2.300 banen).

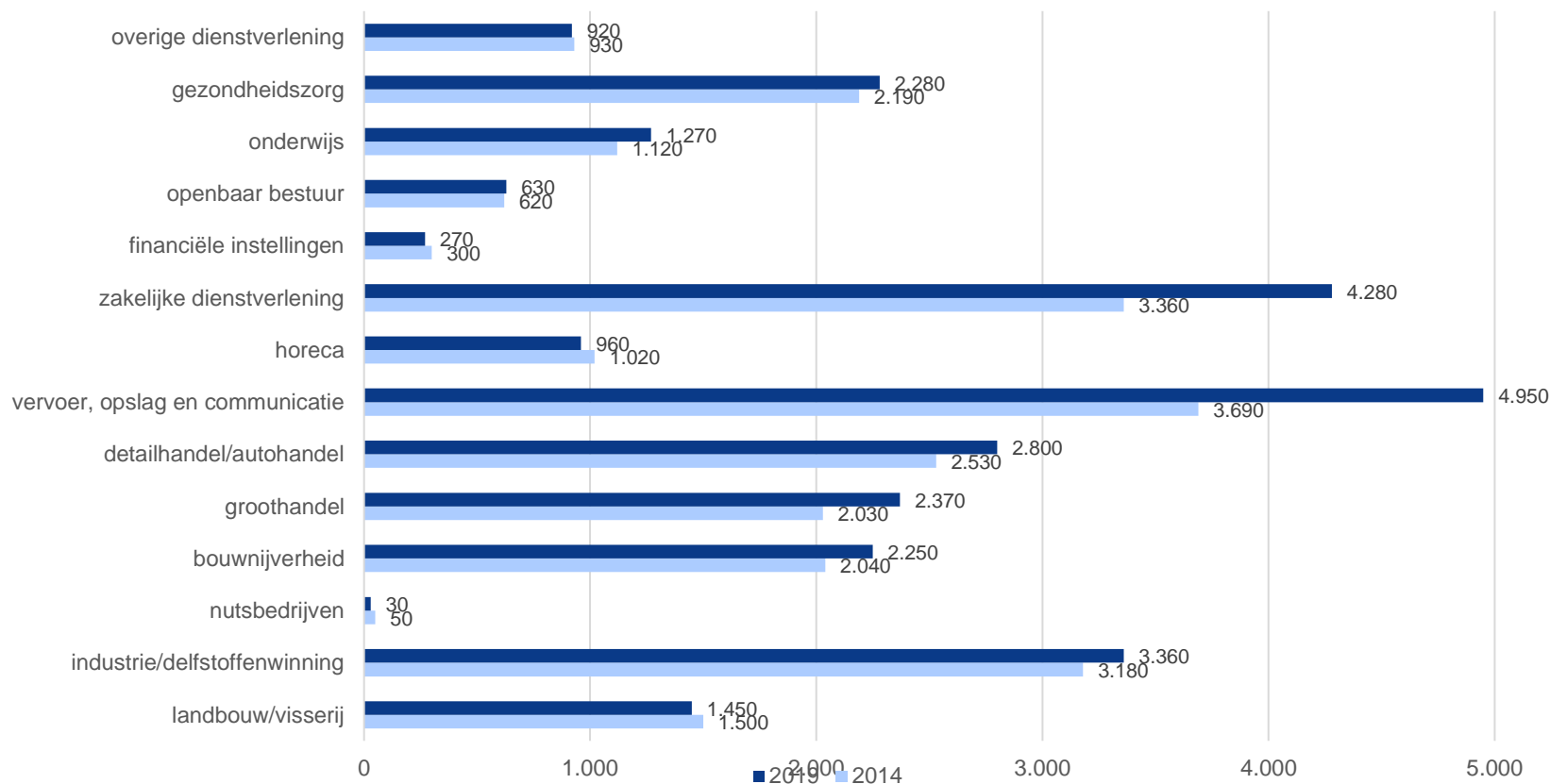
Economische structuur naar werkgelegenheid (aandeel in %)

- De economische structuur van West Betuwe laat zien dat vooral traditionele en stuwende private sectoren zijn oververtegenwoordigd: agrarisch, industrie, bouw, handel en logistiek. Verzorgende (horeca) en publieke sectoren zijn ondervertegenwoordigd.
- Opvallendste verschillen zijn de relatief forse grootte van vervoer, opslag en communicatie in West Betuwe en de kleine omvang van de zorgsector.

Bron: PWE

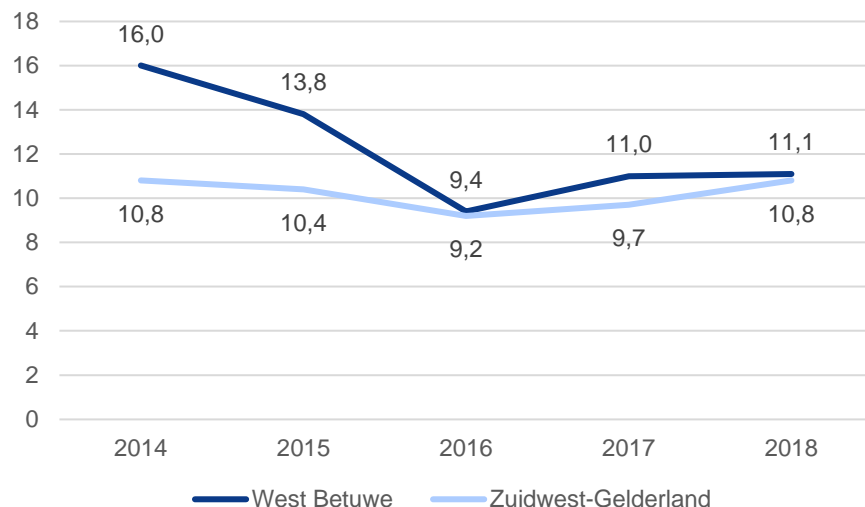
Economische structuur naar werkgelegenheid (2014-2019)

- Vervoer, opslag & communicatie (4.950 banen) en zakelijke dienstverlening (4.280) en de industrie (3.360) zijn de grootste sectoren in West Betuwe.
- Werkgelegenheid groeit in vrijwel alle sectoren. Grootste toename is te zien in Vervoer, opslag & communicatie (+1.260 banen) en zakelijke dienstverlening (+920).

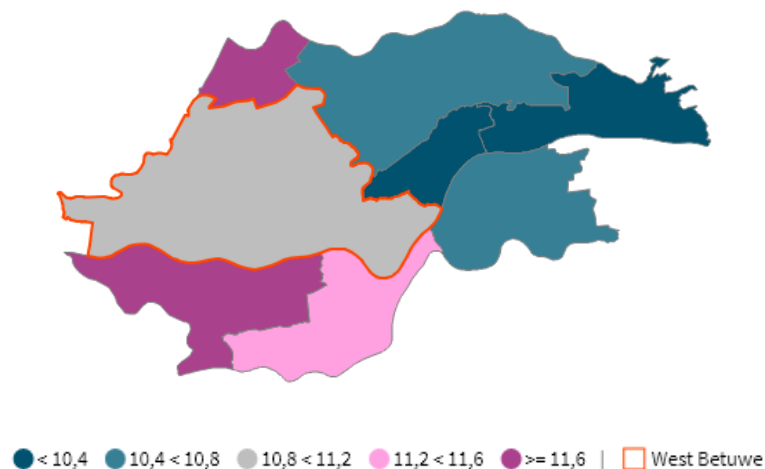
Startende bedrijven

Gestarte vestigingen per 1.000 inwoners

Bron: KvK

Gestarte vestigingen per 1.000 inwoners

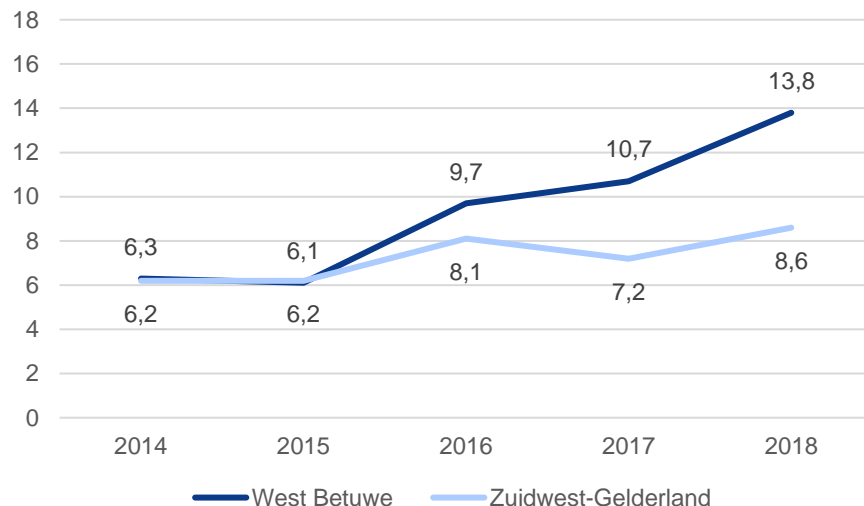

Bron: KvK, 2018

- West Betuwe heeft een gemiddeld aantal starters in vergelijking met de regio Zuidwest-Gelderland. In het verleden (2013 en 2015) was het aantal starters in West Betuwe nog groter dan in de regio.
- In de regio zijn Zaltbommel (11,9 gestarte vestigingen per 1.000 inwoners) en Culemborg (11,6) de koplopers qua startende ondernemingen. Tiel (9,6) en Neder-Betuwe (10,1) liggen achter.

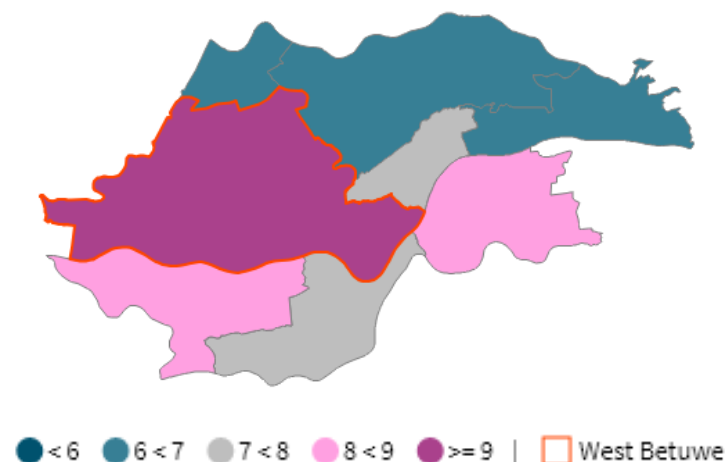
Stoppende bedrijven

Gestopte vestigingen per 1.000 inwoners

Bron: KvK

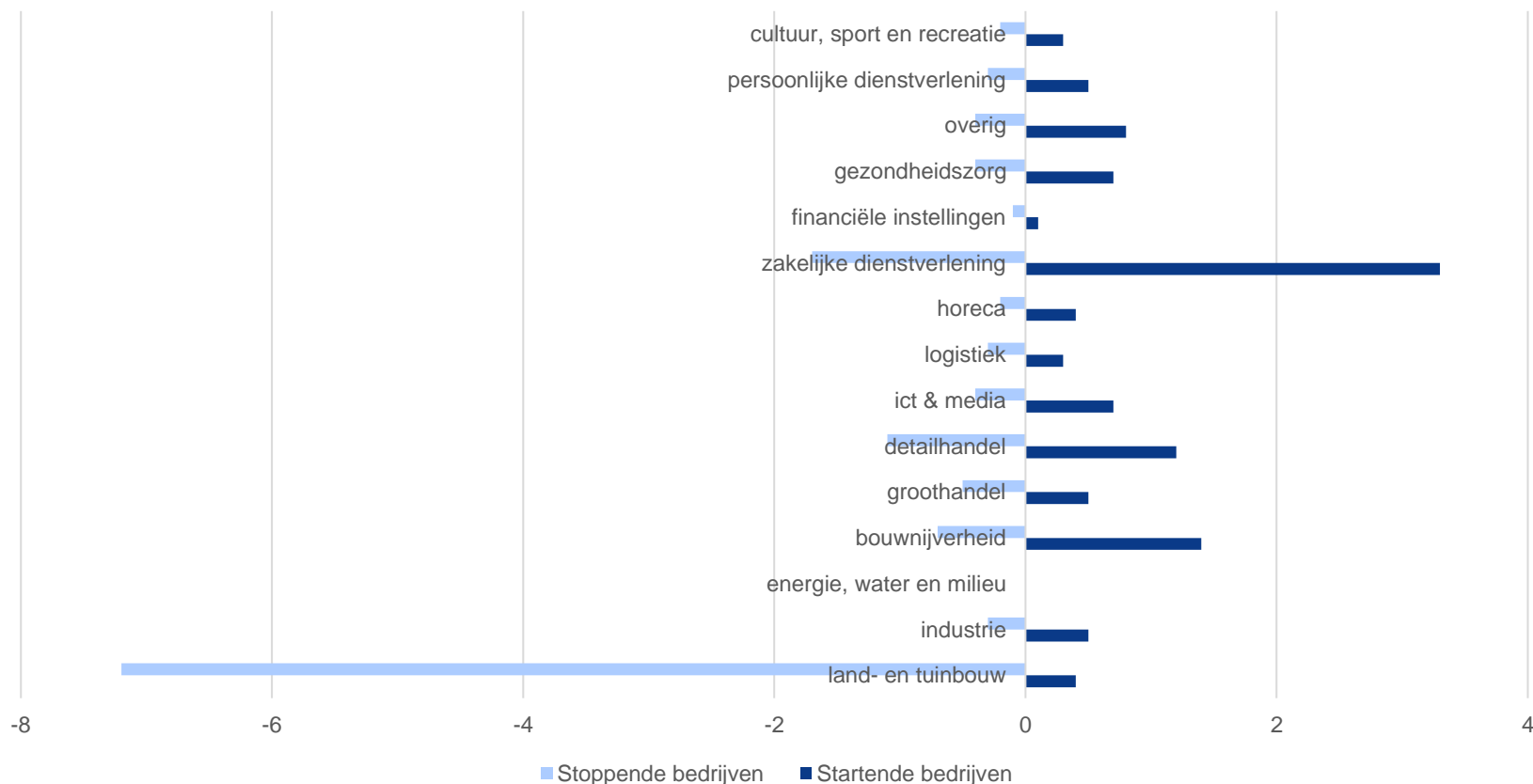
Gestopte vestigingen per 1.000 inwoners

Bron: KvK, 2018

- West Betuwe heeft een relatief hoog aantal stoppende bedrijven in vergelijking met de regio Zuidwest-Gelderland. Het verschil tussen West Betuwe en regio loopt verder op in de laatste jaren. Vooral in de land- en tuinbouw zijn veel stoppende bedrijven (zie p. 26).
- West Betuwe is koploper in de regio qua stoppende bedrijven (11,9 gestopte vestigingen per 1.000 inwoners). Dit is twee keer zoveel als in Neder-Betuwe (6,0).

Dynamiek naar sector

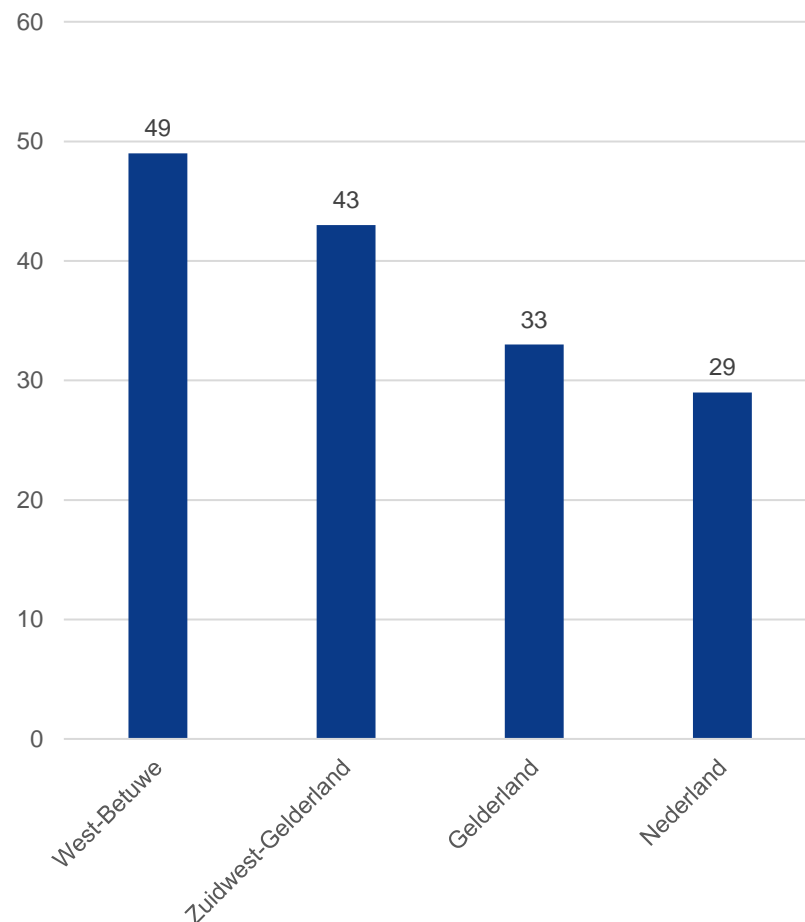
Bron: KvK, 2018

- In de land- en tuinbouw zijn veel stoppende bedrijven
- Dynamiek is groot in zakelijke dienstverlening en bouw (o.a. ZZP-ers). In beide gevallen resulteert een groot aantal starters en stoppende bedrijven een positief saldo.

Familiebedrijven

- Het aandeel banen bij familiebedrijven is relatief hoog in West Betuwe.
- In de gemeente West Betuwe ligt het percentage banen bij familiebedrijven op 49% tegenover 43% in de regio, 33% in de provincie en 29% in Nederland.
- Het hoge aantal familiebedrijven in West Betuwe wordt grotendeels verklaard door de omvangrijke agrarische sector waar familiebedrijven de norm zijn.
- Kenmerk van familiebedrijven is dat in vergelijking met niet-familiebedrijven een andere afweging wordt gemaakt tussen lange termijn continuïteit en korte termijn winstgevendheid. Familiebedrijven hechten namelijk meer waarde aan lange termijn continuïteit waarbij ouders het bedrijf kunnen doorgeven aan kinderen.

Percentage banen bij familiebedrijven

Bron: CBS/Bureau Economisch Onderzoek Provincie Gelderland, 2016

Grote werkgevers gevestigd in alle kernen van de gemeente

Verdieping agribusiness

- De gemeente West Betuwe heeft een sterke agribusiness sector. Een blik op de samenstelling van de agrarische sector laat zien dat vooral de tuinbouw in de open grond (fruitteelt en boomkwekerij) en de glastuinbouw sterke segmenten in de gemeente zijn
- Gekoppeld aan deze segmenten in de agrarische sector zijn in West-Betuwe en de regio Rivierenland andere segmenten uit de agribusiness gevestigd. Voorbeelden zijn:
 - Veiling: Fruitmasters
 - Verwerking en handel: Coroos
 - Toelevering: De Bruin Plantpot
 - Machinebouw: Greefa
 - Verslogistiek: Peter Appel

	Indicator	West Betuwe		Gelderland
		Absoluut	% GLD	
Akkerbouw	#bedrijven	84	4	2.208
	Areaal (ha)	794	3	24.161
Tuinbouw open grond	#bedrijven	196	14	1.355
	Areaal (ha)	1.787	19	9.638
Glastuinbouw	#bedrijven	35	10	350
	Areaal (ha)	88	14	648
Rundveehouderij	#bedrijven	197	4	4.896
	#dieren	29.125	3	919.989
Varkenshouderij	#bedrijven	17	2	948
	#dieren	30.685	2	1.855.117
Kippenhouderij	#bedrijven	11	3	428
	#dieren	288.993	2	16.829.099

Bron: CBS, 2019

Verdieping logistiek

- In de jaarlijkse logistieke hotspot verkiezing (score o.b.v. oordeel van een expertpanel) staat de regio Rivierenland, waaronder West Betuwe, op een 7^e positie in 2020.
- In 2019 heeft BCI de huidige en toekomstige kracht van Regionale Logistieke Ecosystemen in Nederland onderzocht. Op basis van vier thema's en vele onderliggende indicatoren scoort Rivierenland een 10^e positie.
- Logistiek in West Betuwe en Rivierenland is vooral nationaal georiënteerd en kent het accent op winkelbevoorrading: bijv. Peter Appel, Blokker en Albert Heijn. Daarnaast zijn transportbedrijven gevestigd die internationaal opereren (veelal MKB) in de gemeente en regio gevestigd. Bijv. Hartog & Bikker, Deij Transport en Dijktrans.

Bron: Logistiek.nl, 2020

Bron: BCI, 2019

Impact online op top 8 vestigingen logistiek

Er zijn 8 logistieke bedrijven in West Betuwe met >100 banen. Zij zijn verantwoordelijk voor ruim 3.000 banen en daarmee 40% van het totaal van 7.300 banen in logistiek. Onzekerheid over de impact van e-commerce speelt vooral bij de top3, Peter Appel, Albert Heijn en Blokker, die samen 2.300 banen hebben (1/3 van het totaal in logistiek West Betuwe).

Bedrijf	Grootteklasse	Verwachte impact e-commerce op werkgelegenheid
Peter Appel	>1.000 banen	<ul style="list-style-type: none"> Logistiek t.b.v. de bevoorrading van fysieke Albert Heijn filialen Daardoor sterk verbonden aan logistieke strategie AH Vestiging kan rol vervullen in online strategie AH
Albert Heijn	500-799 banen	<ul style="list-style-type: none"> Marktaandeel online in food groeit van 5% naar 10% in 2025 AH ontwikkelt regionale home shop centers voor online logistiek Eén van de twee landelijke DC's van AH (naast Zaandam) Vestiging kan rol vervullen in online strategie AH
Blokker	200-499 banen	<ul style="list-style-type: none"> Blokker is van 3 naar 1 distributiecentrum gegaan (Gouda en Mijdrecht zijn gesloten) waarbij on- en offline samen zijn gevoegd Blokker is handen van Mirage Retail Group die recent veel activiteiten heeft afgestoten (o.a. Blokker België, de Aziatische tak van Blokker en Marskramer) Strategie met fysieke winkels en een webwinkel
Den Hartog en Bikker	100-199 banen	Specialist volumelogistiek, met name glas, blik, karton, pallets, kunststof verpakkingen en isolatiematerialen. Verwachte impact online op werkgelegenheid beperkt
Nedcargo	100-199 banen	Logistieke dienstverlener in voeding, drank en retail. Vooral intra-DC vervoer en daardoor verwachte impact online beperkt.
Van der Haak	100-199 banen	Distributie naar o.a. auto- en truckgarages, grossiers en technische ondernemingen. Verwachte impact online op werkgelegenheid beperkt
The Medical Export Groep	100-199 banen	Farmaceutische groothandel. Verwachte impact online op werkgelegenheid beperkt
Vogelaar Vredehof	100-199 banen	Handel-, verpakings- en distributie van fruit. Verwachte impact online op werkgelegenheid beperkt

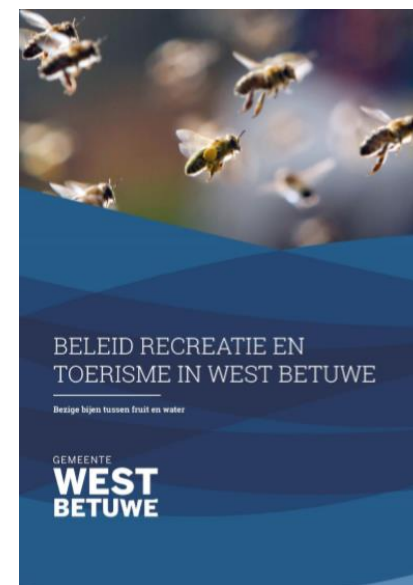
Verdieping toerisme & recreatie

- West Betuwe heeft een sterk toeristisch-recreatief profiel door aanwezigheid van bloesem, fruit en het rivierenlandschap van de Waal en de Linge.
- De sector toerisme & recreatie in West Betuwe omvat 1.180 banen, oftewel 4,4% van het totaal in de gemeente. Dit is een lager percentage dan het aandeel in de regio, provincie en nationaal.
- West Betuwe maakt onderdeel uit van de toeristische regio Rivierenland. De Monitor vrijetijdseconomie Rivierenland laat zien dat de economische betekenis van dagrecreatieve sector wordt ingeschat op €296 mln. en van de verblijfsrecreatieve sector op €76 mln.
- De economische betekenis van de sector is tweeledig: (1) het bieden van werkgelegenheid aan inwoners en (2) het zorgdragen van een aantrekkelijk voorzieningenaanbod voor inwoners. Vanuit dit perspectief draagt het aantrekken van bestedingen van buiten de regio bij aan het op peil houden van het lokale voorzieningenniveau.

Banen toerisme & recreatie

	Absoluut	Aandeel (%)
West-Betuwe	1.180	4,4
Rivierenland	5.830	5,1
Gelderland	65.320	6,4
Nederland	593.080	6,8

Bron: PWE, 2018

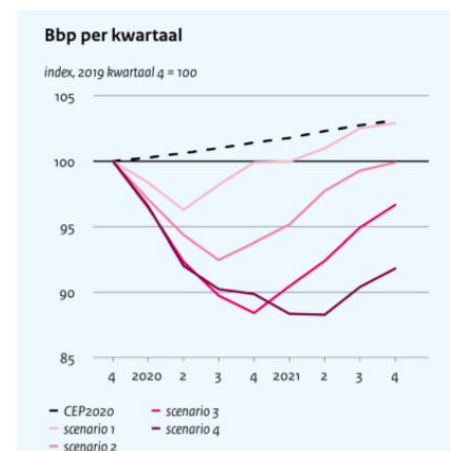
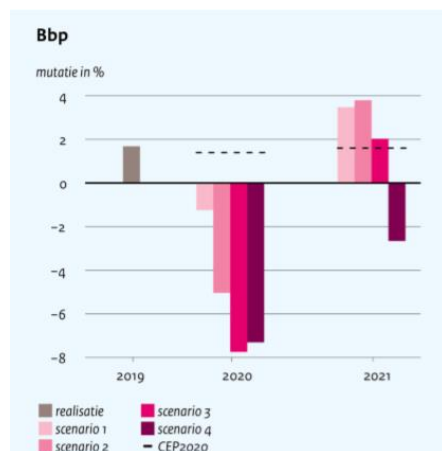

Bronnen: Beleed Recreatie en Toerisme in West Betuwe, 2019; Monitor vrijetijdseconomie Rivierenland, 2018

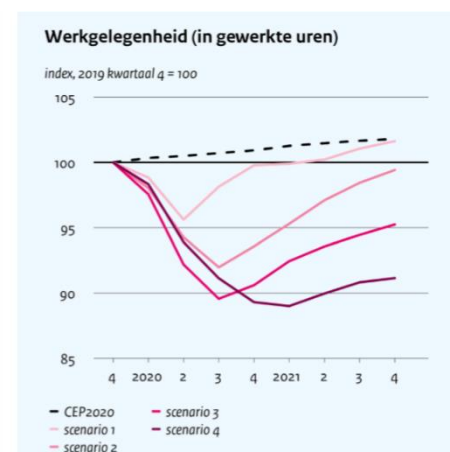
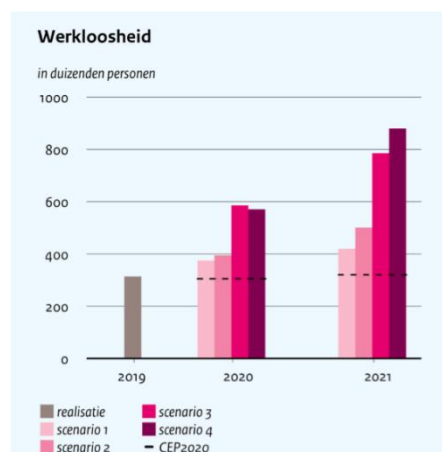
Impact Coronacrisis op Nederlandse economie

- De Nederlandse economie staat fors onder druk als gevolg van de Coronacrisis. De vraaguitval en aanbodschock leiden tot een neerwaartse spiraal, met kans op langetermijnschade aan de economie.
- Het Centraal Planbureau (CPB) heeft vier scenario's ontwikkeld met een wisselende duur van de beperkende maatregelen om de economische impact van het virus te schetsen (zie volgende pagina voor kenmerken scenario's).
- In alle scenario's is sprake van een recessie, het bbp krimpt in 2020 met 1,2% tot 7,7%. Ook daalt het aantal gewerkte uren met 1,4% tot 7% in 2020 met werkloosheid tot gevolg.

Bbp-groei jaar op jaar, bbp-niveau per kwartaal

Werkloosheid per jaar, gewerkte uren per kwartaal

Bron: CPB, 2020

CBP scenario's

	Scenario 1	Scenario 2	Scenario 3	Scenario 4
Duur contactbeperkingen	3 maanden	6 maanden	6 maanden	12 maanden
Impact contactbeperkingen	Matig, vooral diensten	Zwaar, ook industrie	Zeer zwaar, in veel sectoren	Zwaar, in veel sectoren (enige adaptatie)
Direct herstel na opheffen contactbeperkingen	Ja	Ja	Nee	Nee
Problemen in financiële sector	Nee	Nee	Ja	Ja
Grotere problemen in andere landen	Nee	Nee	Matig	Zwaar

Bron: Panteia, 2020; op basis van CPB, 2020

Impact Coronacrisis op Gelderse regio's

Met de CPB-scenario's als vertrekpunt heeft Panteia prognoses gemaakt voor de ontwikkeling van sectoren in Gelderland. Hieronder een overzicht van de verwachte toegevoegde waarde en arbeidsvolume van **regio's** in Gelderland.

Toegevoegde waarde	2020				2021			
Regio	Scenario 1	Scenario 2	Scenario 3	Scenario 4	Scenario 1	Scenario 2	Scenario 3	Scenario 4
Zuidwest-Gelderland	-4,50	-9,00	-12,00	-11,25	1,50	2,00	-0,25	-5,50
Achterhoek	-2,50	-6,25	-8,75	-8,75	2,75	3,00	0,75	-3,75
Arnhem-Nijmegen	-1,75	-5,00	-7,25	-7,00	2,50	3,00	1,50	-2,75
Veluwe	-1,00	-4,50	-7,00	-6,75	4,00	4,25	2,25	-2,25
Gelderland	-2,00	-5,50	-8,00	-7,75	3,00	3,25	1,50	-3,00

Arbeidsvolume	2020				2021			
Regio	Scenario 1	Scenario 2	Scenario 3	Scenario 4	Scenario 1	Scenario 2	Scenario 3	Scenario 4
Zuidwest-Gelderland	-6,00	-10,25	-12,25	-11,50	-1,25	-0,75	-2,50	-7,50
Achterhoek	-3,50	-7,50	-9,50	-8,75	0,75	1,25	-0,50	-5,50
Arnhem-Nijmegen	-1,25	-4,75	-6,25	-5,75	2,25	2,75	1,50	-2,75
Veluwe	-1,00	-4,75	-6,50	-6,0	3,00	3,50	1,75	-2,75
Gelderland	-2,25	-5,75	-7,50	-7,00	1,75	2,50	0,75	-3,75

Impact Coronacrisis op Gelderse sectoren (TW)

Met de CPB-scenario's als vertrekpunt heeft Panteia prognoses gemaakt voor de ontwikkeling van sectoren in Gelderland. Hieronder een overzicht van de verwachte **toegevoegde waarde** ontwikkeling van sectoren in Gelderland.

Sector	2020				2021			
	Scenario 1	Scenario 2	Scenario 3	Scenario 4	Scenario 1	Scenario 2	Scenario 3	Scenario 4
Landbouw, bosbouw en visserij	-5,00	-9,50	-14,50	-15,75	2,75	2,25	4,25	1,50
Delfstoffenwinning	-20,00	-19,50	-19,50	-18,00	-19,50	-18,25	-19,25	-20,75
Industrie	-4,50	-7,75	-11,50	-13,00	4,50	1,00	-0,75	-5,50
Openbaar nut	-0,50	-1,00	-1,25	-4,50	3,75	3,25	2,50	2,00
Bouwnijverheid	-2,25	-5,00	-7,25	-7,00	2,75	3,00	-4,25	-6,75
Handel, vervoer en horeca	-4,25	-12,00	-15,75	-14,00	3,25	6,75	2,25	-5,75
Informatie en communicatie	2,75	3,00	1,75	-0,75	3,75	3,25	3,25	1,75
Financiële dienstverlening	-1,50	-2,25	-8,50	-10,00	1,75	2,50	1,50	-5,00
Verhuur/handel onroerend goed	2,25	-0,75	-3,50	-3,25	2,25	6,75	1,25	-5,25
Zakelijke dienstverlening	-4,25	-11,75	-15,00	-13,00	2,00	-1,75	0,50	-5,25
Overheid en zorg	2,25	2,25	2,25	2,25	2,75	3,75	3,00	1,50
Cultuur, recreatie, overige diensten	-12,75	-31,00	-33,00	-27,50	4,00	5,25	1,50	-5,75

Bron: Panteia, 2020; op basis van CPB, 2020

Impact Coronacrisis op Gelderse sectoren (WGH)

Met de CPB-scenario's als vertrekpunt heeft Panteia prognoses gemaakt voor de ontwikkeling van sectoren in Gelderland. Hieronder een overzicht van de verwachte **arbeidsvolume** van sectoren in Gelderland.

Sector	2020				2021			
	Scenario 1	Scenario 2	Scenario 3	Scenario 4	Scenario 1	Scenario 2	Scenario 3	Scenario 4
Landbouw, bosbouw en visserij	-3,50	-8,00	-11,50	-8,75	-1,25	-1,25	-2,25	-6,75
Delfstoffenwinning	-17,75	-18,00	-18,00	-17,75	-22,00	-21,75	-22,00	-22,50
Industrie	-3,50	-8,50	-12,25	-10,25	1,25	2,00	-0,50	-9,75
Openbaar nut	-2,25	-3,00	-3,25	-3,00	-0,50	1,50	-0,25	-0,25
Bouwnijverheid	-3,50	-7,75	8,25	-10,50	-0,25	1,00	-1,75	-5,00
Handel, vervoer en horeca	-4,75	-10,50	-12,50	-11,50	2,50	3,50	1,25	-5,50
Informatie en communicatie	0,25	0,75	-0,50	-0,25	1,25	1,25	0,75	-1,50
Financiële dienstverlening	-0,50	-1,50	-8,75	-10,50	0,00	1,00	-1,25	-11,50
Verhuur/handel onroerend goed	16,25	14,75	9,00	10,50	12,25	11,50	10,00	5,25
Zakelijke dienstverlening	-2,25	-8,75	-11,00	-11,25	2,25	3,25	0,75	-5,25
Overheid en zorg	1,50	1,75	1,75	1,75	2,00	2,00	2,00	1,00
Cultuur, recreatie, overige diensten	-11,50	-23,75	-24,75	-20,75	1,50	0,00	-2,00	-6,75

Bron: Panteia, 2020; op basis van CPB, 2020

Impact Coronacrisis op West Betuwe

- De economische ramingen van Panteia laten zien dat **Zuidwest-Gelderland de regio in Gelderland is die het zwaarst getroffen wordt door de economische krimp** als gevolg van Corona. Afhankelijk van het scenario loopt de toegevoegde waarde in 2020 terug met 4,5% tot 12%, waarna in 2021 ofwel herstel volgt ofwel de krimp doorzet. Voor de werkgelegenheid wordt uitgegaan van forse krimp van 6% tot 12% in 2020, en in 2021 beperktere teruggang tussen 1% en 7,5%.
- De sectoren waar Zuidwest-Gelderland sterk in staan door Corona onder druk. Hardste klap valt in de recreatie met toegevoegde waarde krimp van 13-33% en werkgelegenheidskrimp van 11,5-25% in 2020. Toegevoegde waarde in de landbouw loopt terug met 5-15% in 2020 en de werkgelegenheid met 3,5-10,5%. De logistiek, onderdeel van de sector handel, vervoer en horeca, ervaart een krimp van 4-16% van de toegevoegde waarde en 5-13% van de werkgelegenheid in 2020.

15 grootste aanvragers NOW-regeling West Betuwe

Aanvragen voor de tijdelijke Noodmaatregel Overbrugging voor Werkgelegenheid (NOW) in West Betuwe komen voort uit uiteenlopende sectoren (dienstverlening, detailhandel, bouw, productiebedrijven, etc.)

Bedrijf	Voorlopig voorschot	Sector
Dit Technical Services	1.647.753	Uitzendbranche
Intero Integrity Services	1.232.652	Technisch dienstverlener
Volvo Group The Netherlands	871.155	Service en diensten Volvo
Slagerij Kaldenberg	578.574	Vleesverwerking
OFM	533.442	Modezaak
DIT Services	459.906	Uitzendbranche
Volvo Car Nederland	458.424	Service en diensten Volvo
SUE	392.790	IT-dienstverlener
Xella Cellenbeton	330.483	Betonfabrikant
Van Eck Trailers	305.184	Fabrikant trailers
Dutch Business Sport and Recreation Exploitation	299.388	Golfbaan
ON2IT	291.237	IT-dienstverlener
Feenstra en Feenstra Fashion	290.604	Modezaak
Kroeze Infra	282.729	GWW
Van Boxtel Hoorwinkels	282.564	Detailhandel hoortoestellen
Totaal	22.333,422	

Bron: gemeente West Betuwe o.b.v. UWV

Trends en ontwikkelingen

Dit onderdeel is gebaseerd op de Regionaal Economische Analyse Regio Rivierenland (2020), uitgevoerd door BCI/RHDHV

- De volgende waaier van trends en ontwikkelingen heeft invloed op de economie van West Betuwe:

Economie	Technologie	Demografie
<ul style="list-style-type: none">E-commerceFlexibiliseringVeranderende supply chainsNieuwe verdienmodellen	<ul style="list-style-type: none">Automatisering/RoboticaDigitaliseringServitization/Specialisatie	<ul style="list-style-type: none">Re-urbanisatieVergrijzing(Arbeids)migratie
Klimaat & Ecologie	Politiek	Volksgezondheid
<ul style="list-style-type: none">KlimaatveranderingBiodiversiteit onder drukKringlooplandbouwStikstofaanpak	<ul style="list-style-type: none">Brexit; HandelsonoorlogGlobal vs. Local	<ul style="list-style-type: none">Corona uitbraak

Impact trends en ontwikkelingen op economische structuur

Dit onderdeel is gebaseerd op de Regionaal Economische Analyse Regio Rivierenland (2020), uitgevoerd door BCI/RHDHV

	Trends en ontwikkelingen	Impact op economische structuur
	E-commerce	<ul style="list-style-type: none"> Minder detailhandel door verschuiving naar online Meer webwinkels en daaraan gebonden logistiek Behoeftte schaalbare operaties t.b.v. flexibiliteit Grote rol voor uitzendsector t.b.v. flexibiliteit Cross-overs tussen sectoren voor vernieuwing
	Flexibilisering	
	Veranderende supply chains	
	Nieuwe verdienmodellen	
	Automatisering/Robotica	<ul style="list-style-type: none"> Groei ICT en technieksector Kapitaalintensiteit landbouw, industrie en logistiek neemt toe Kennisintensiteit landbouw, industrie en logistiek neemt toe Grotere verwevenheid tussen sectoren
	Digitalisering	
	Servitization/Specialisatie	
	Re-urbanisatie	<ul style="list-style-type: none"> Groter verschil economische structuur stad en land Groei van (thuis)zorgsector door vergrijzing
	Vergrijzing	
	(Arbeids)migratie	

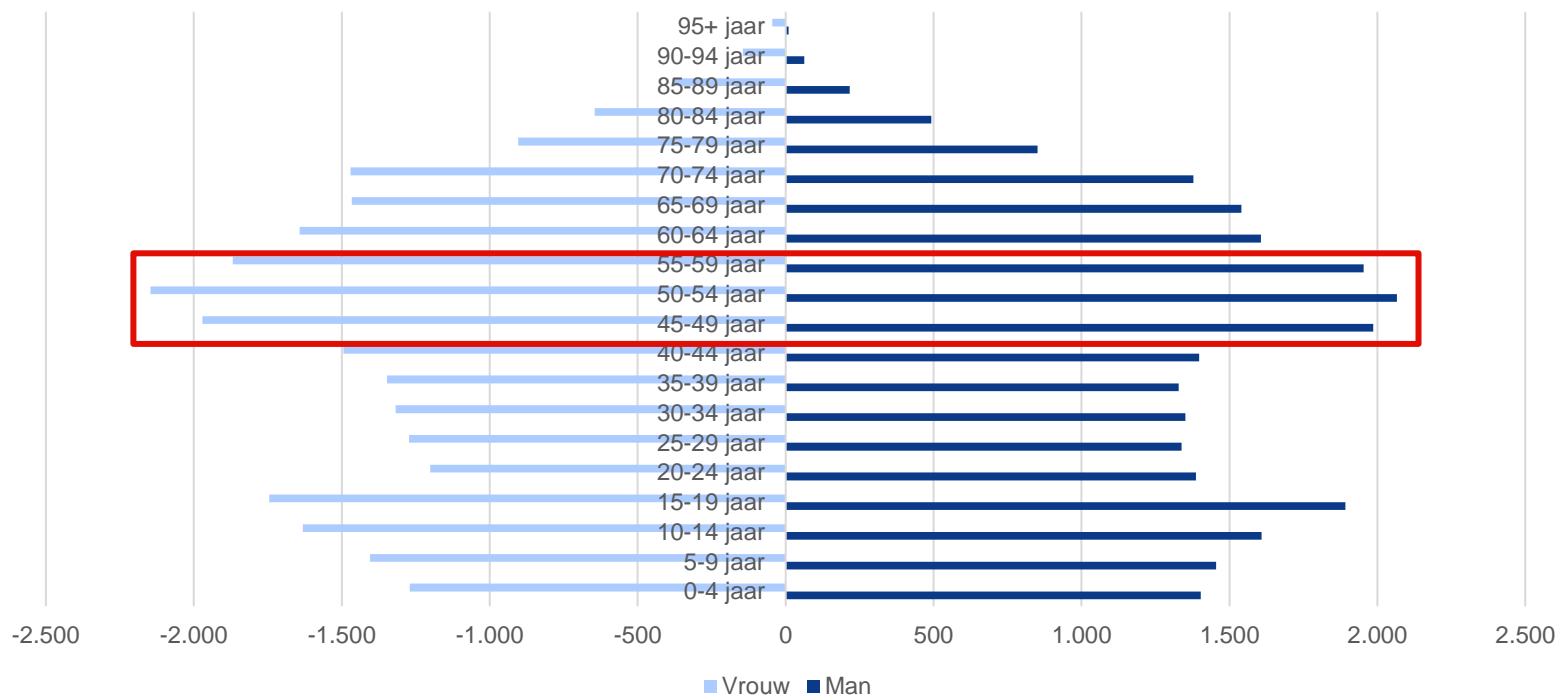
Impact trends en ontwikkelingen op economische structuur

Dit onderdeel is gebaseerd op de Regionaal Economische Analyse Regio Rivierenland (2020), uitgevoerd door BCI/RHDHV

	Trends en ontwikkelingen	Economische structuur
	Klimaatverandering	<ul style="list-style-type: none"> Energie- en mobiliteitstransitie is in alle sectoren nodig Energietransitie als groeimarkt (bijv. duurzame bouw) Bedrijfsleven moet stevig investeren in verduurzaming Samenwerking in ketens én tussen concurrenten Landbouw moet naar een duurzamer model Innovatie en uitrol nieuwe oplossingen noodzakelijk
	Biodiversiteit onder druk	
	Kringlooplandbouw	
	Stikstofaangepak	
	Brexit; Handelsoorlog	<ul style="list-style-type: none"> Export-georiënteerde landbouw onder druk
	Global vs. Local	
	Economische gevolgen Corona uitbraak	<ul style="list-style-type: none"> Export-georiënteerde landbouw onder druk Bestedingen recreatie & toerisme langere tijd op lager niveau Dreigende faillissementen in getroffen sectoren Doorwerking werkloosheid in brede economie Lage energieprijzen remt energietransitie

2 Arbeidsmarkt en talent

Bevolkingsopbouw West Betuwe

- In West Betuwe wonen 50.700 personen. De gemeente heeft te maken met vergrijzing: de omvangrijkste leeftijdsgroepen zijn de groepen tussen 45-60 jaar.
- De middengroep tussen 20-45 is klein. Dit is de groep die naar grotere steden trekt voor opleiding/studie en werk en in toenemende mate in de stad blijft wonen na opleiding en eerste baan.

Bron: CBS/ABF Research, 2019

Groene en grijze druk

- De demografische druk geeft een indruk van de mate waarin de 'werkenden' moeten voorzien in het onderhoud van de 'niet-werkenden'. Deze druk geeft de verhouding weer tussen enerzijds het aantal jongeren of ouderen en anderzijds het aantal 20-64-jarigen.
- De druk van de jongeren wordt 'groene druk' genoemd en de druk van de ouderen 'grijze druk'. Hieronder zijn de groene en grijze druk voor West Betuwe weergegeven.

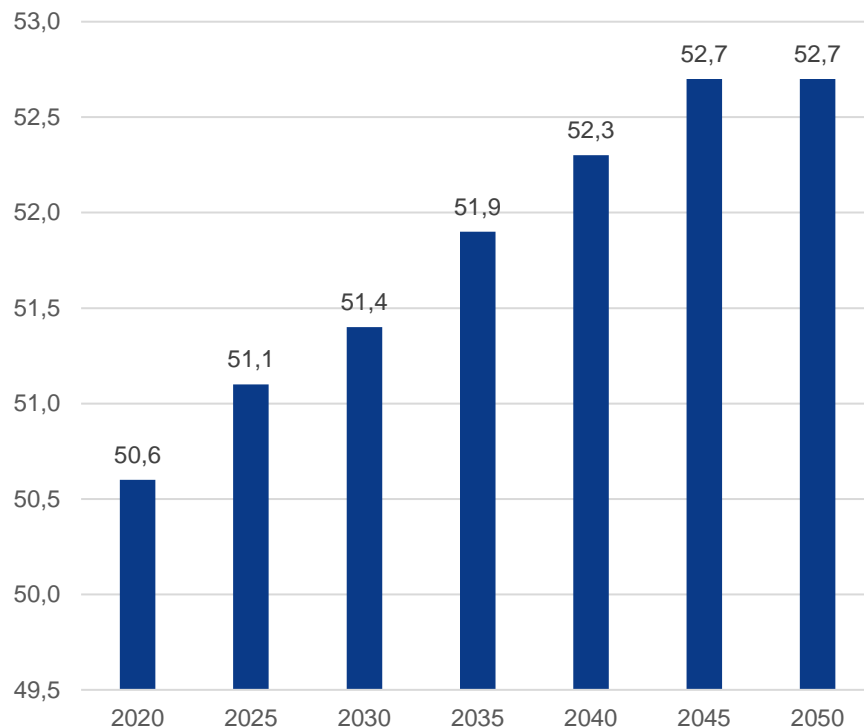
	0-19 jaar	20-64 jaar	65+ jaar	Groene druk	Grijze druk
West Betuwe	12.411	28.675	9.611	43	34
Zuidwest-Gelderland	58.018	140.807	45.227	41	32
Gelderland	461.546	1.194.928	415.498	39	35
Nederland	3.791.838	10.176.321	3.314.004	37	33

Bron: CBS/ABF Research, 2019; bewerking BCI

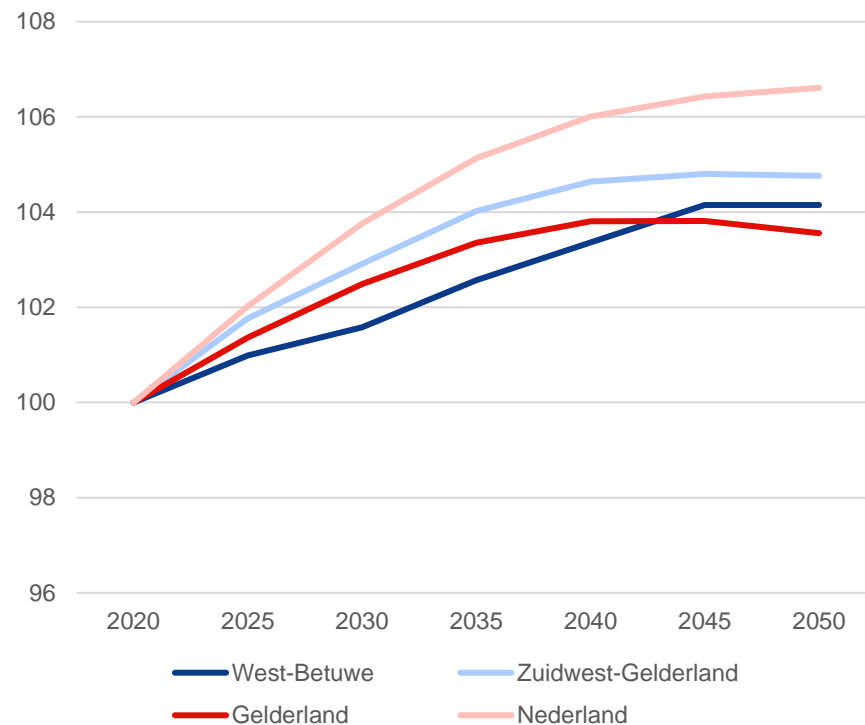
- De groene druk (aantal personen tussen 0-20 jaar per 100 personen tussen 20-65 jaar) is relatief groot in West Betuwe.
- De grijze druk (aantal 65+ers per 100 personen tussen 20-65 jaar) in West Betuwe is grotendeels lijn met de regio, provincie en nationaal.

Bevolkingsprognose

Bevolkingsprognose West Betuwe (x 1.000)

Index bevolkingontwikkeling

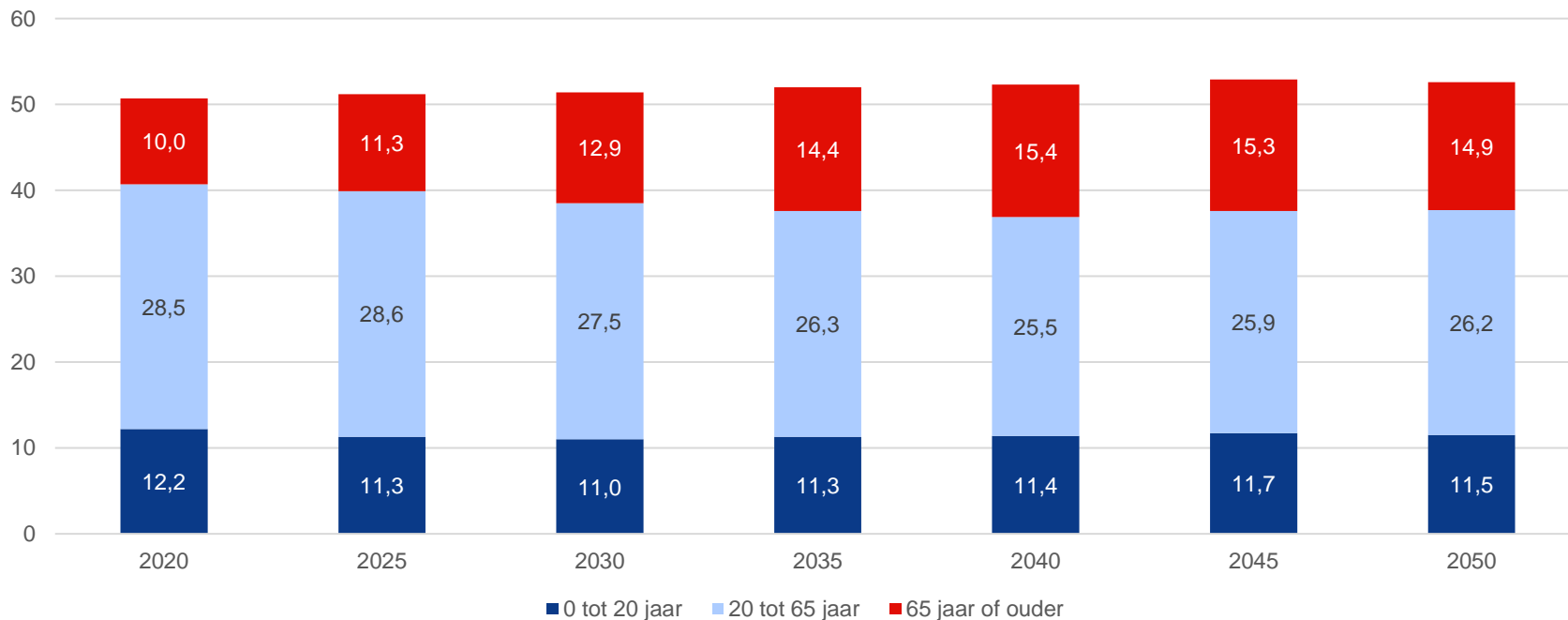

- De bevolking in West Betuwe zal groeien tot 52.700 in 2045 waarna deze stabiliseert*.
- De verwachte toename is lager dan de groei in de regio, provincie en op nationaal niveau.

* Opgemerkt wordt dat de groei afhankelijk is van gerealiseerde woningbouw; wanneer meer en sneller gebouwd wordt zal de prognose hoger uitkomen en wanneer minder en langzamer gebouwd wordt valt de prognose navenant lager uit.

Bevolkingsprognose naar leeftijdsgroep

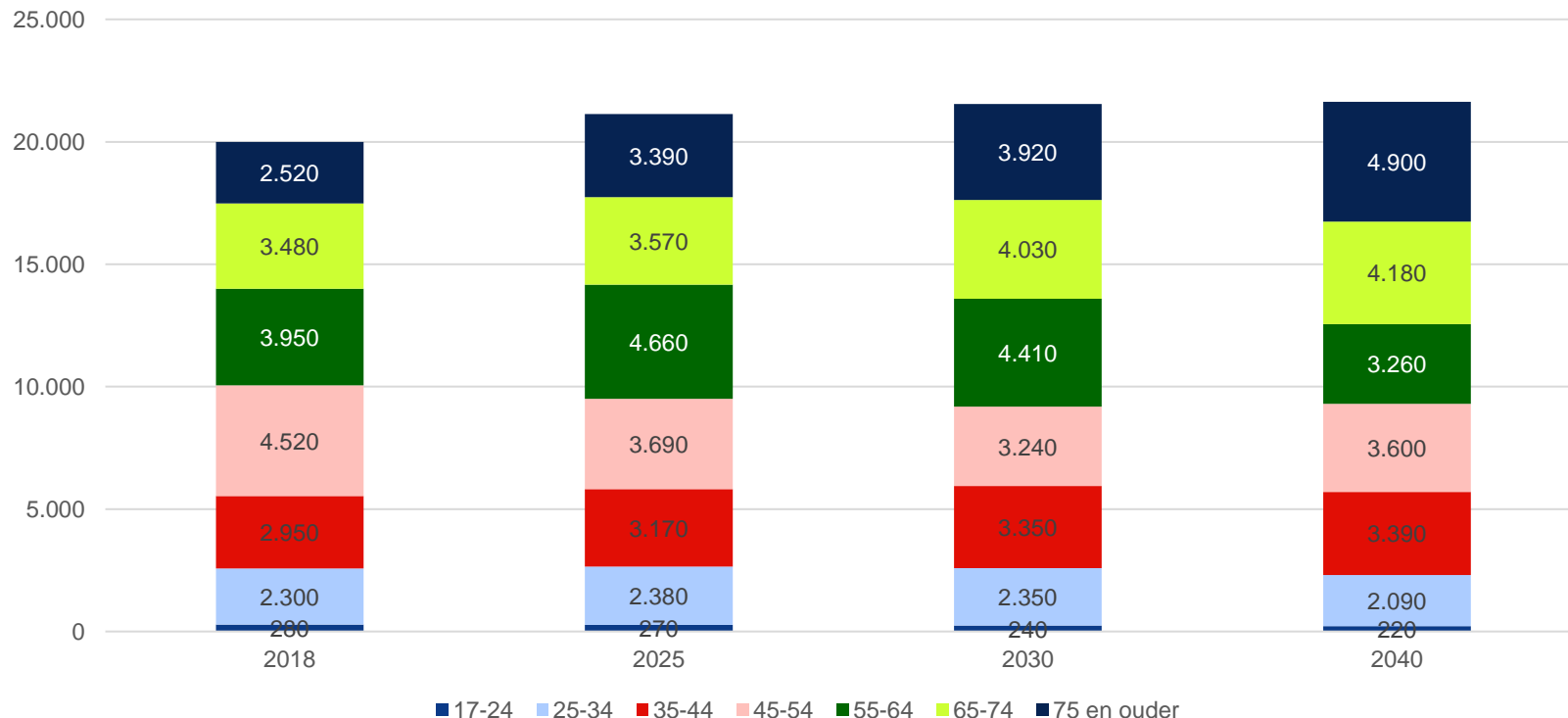
Bevolkingsprognose West Betuwe (x 1.000)

- Vooral de leeftijdsgroep van 65+ zal groeien: van 10.000 in 2020 naar 14.900 in 2050.
- De middengroep tussen 20-65 zal krimpen van 28.500 in 2020 naar 26.200 in 2050.
- De jongste groep van personen tussen 0-20 jaar blijft relatief constant door de jaren.

Huishoudensprognose naar leeftijdsgroep

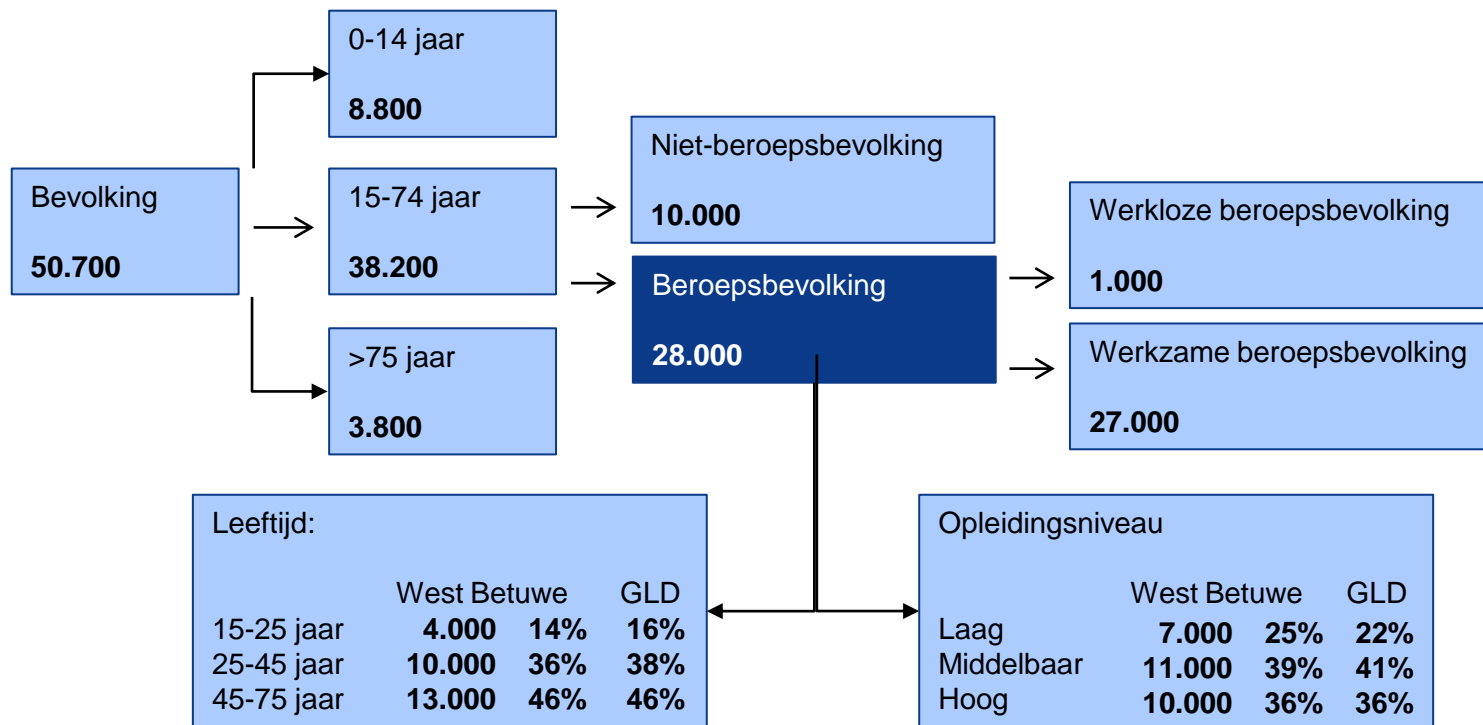
Huishoudensprognose West Betuwe (x 1.000)

- Het aantal huishouden in de jonge leeftijdsgroep (tot 34) blijft tamelijk stabiel (ca 2.500).
- De middengroep (35-64) zal teruglopen van 11.400 naar 10.200 huishouden.
- Het oudste cohort (65+) groeit fors van 6.000 naar 9.100 huishoudens.

Bron: Woningbehoefteonderzoek Regio Rivierenland, RIGO, 2020

(Beroeps)bevolking West Betuwe onder de loep

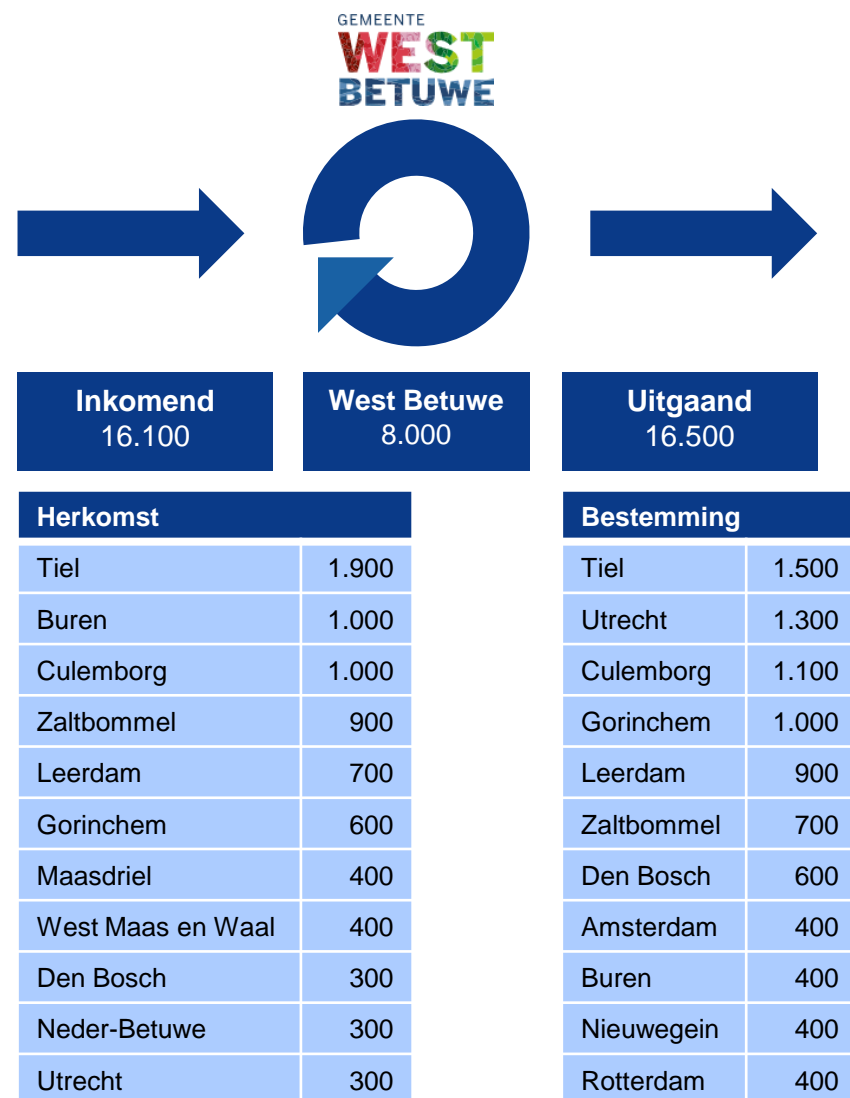
- De beroepsbevolking van West Betuwe omvat 28.000 personen.
- De leeftijdsamenstelling van de beroepsbevolking in West Betuwe verschilt nauwelijks van Gelderland.
- West Betuwe heeft wel een lichte oververtegenwoordiging van laagopgeleiden in de beroepsbevolking

Pendelstromen

- Op basis van de geregistreerde pendel data telt West Betuwe 24.100 banen van werknemers en 24.500 inwoners met een baan bij een werkgever.
- Zo'n 8.000 personen wonen en werken in de gemeente. Het saldo van inkomende en uitgaande stromen is praktisch in balans.
- Belangrijkste bestemmingsgemeenten van werkenden uit West Betuwe zijn regiogemeenten (50%, inclusief West Betuwe), zoals Tiel en Culemborg, maar ook Utrecht, Gorinchem en Leerdam.
- Banen in West Betuwe wordt hoofdzakelijk ingevuld door inwoners van de gemeente (33%) en vanuit de regio (60%, inclusief West Betuwe). Van buiten de regio zijn Leerdam en Gorinchem de belangrijkste herkomstgemeenten.

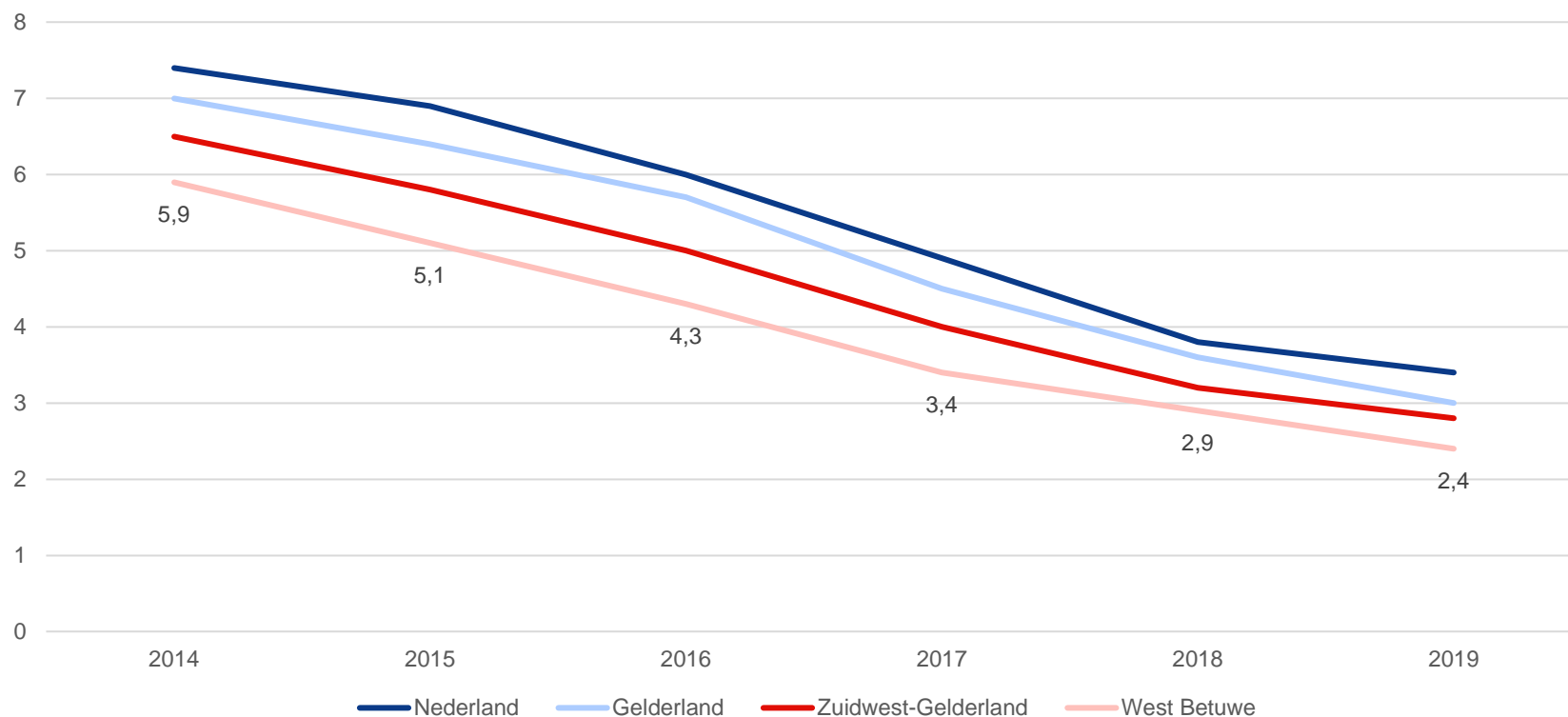
* Voor West Maas en Waal zijn geen gegevens beschikbaar

NB: het CBS rond af op duizendtallen waardoor de totalen niet in alle gevallen overeenkomen met de som der delen

Bron: CBS, december 2018

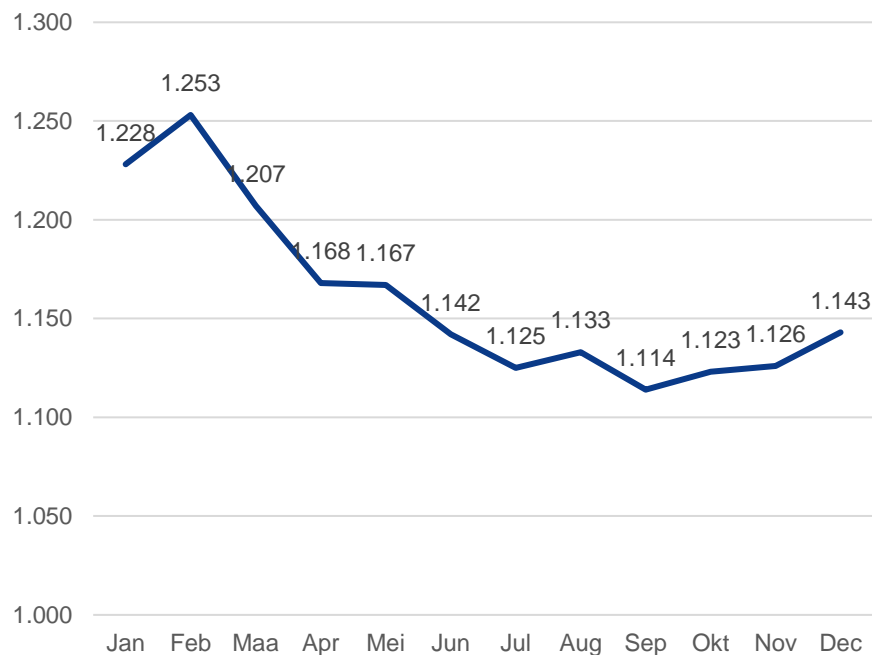
Werkloosheidspercentage

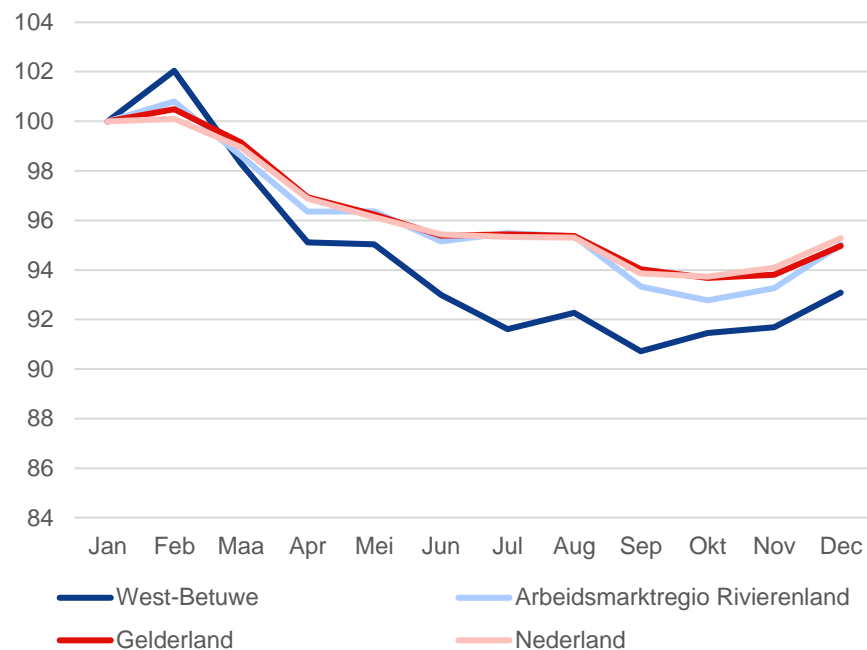
- Het werkloosheidspercentage in West Betuwe ligt op 2,4%. Tussen 2014-2019 is de werkloosheid continue gedaald in de gemeente
- De werkloosheid in West Betuwe ligt structureel onder het niveau in de regio, provincie en nationaal

Geregistreeerde werkzoekenden 2019

Geregistreeerde werkzoekenden West Betuwe

Index geregistreeerde werkzoekenden

- Het aantal bij het UWV geregistreeerde werkzoekenden is tussen begin en eind 2019 met circa 200 gedaald in West Betuwe van ca 1.250 naar 1.150
- Deze daling was sterker dan de daling in de regio, provincie en nationaal
- Door de Corona-crisis is het aantal bij het UWV geregistreeerde werklozen waarschijnlijk weer gestegen.

Onderwijsinstellingen

Dit onderdeel is gebaseerd op de Regionaal Economische Analyse Regio Rivierenland (2020), uitgevoerd door BCI/RHDHV

- In West Betuwe is één onderwijsinstelling gevestigd. Dit betreft het Helicon MBO in Geldermalsen. Accent van het opleidingsaanbod ligt op dier, groene leefomgeving, land & tuinbouw.
- Binnen de regio zijn opleidingen op MBO-niveau aanwezig en daarnaast is Business School Nederland (BSN) in Buren gevestigd.
- Voor HBO en breed WO-onderwijs zijn buiten regio veel mogelijkheden.

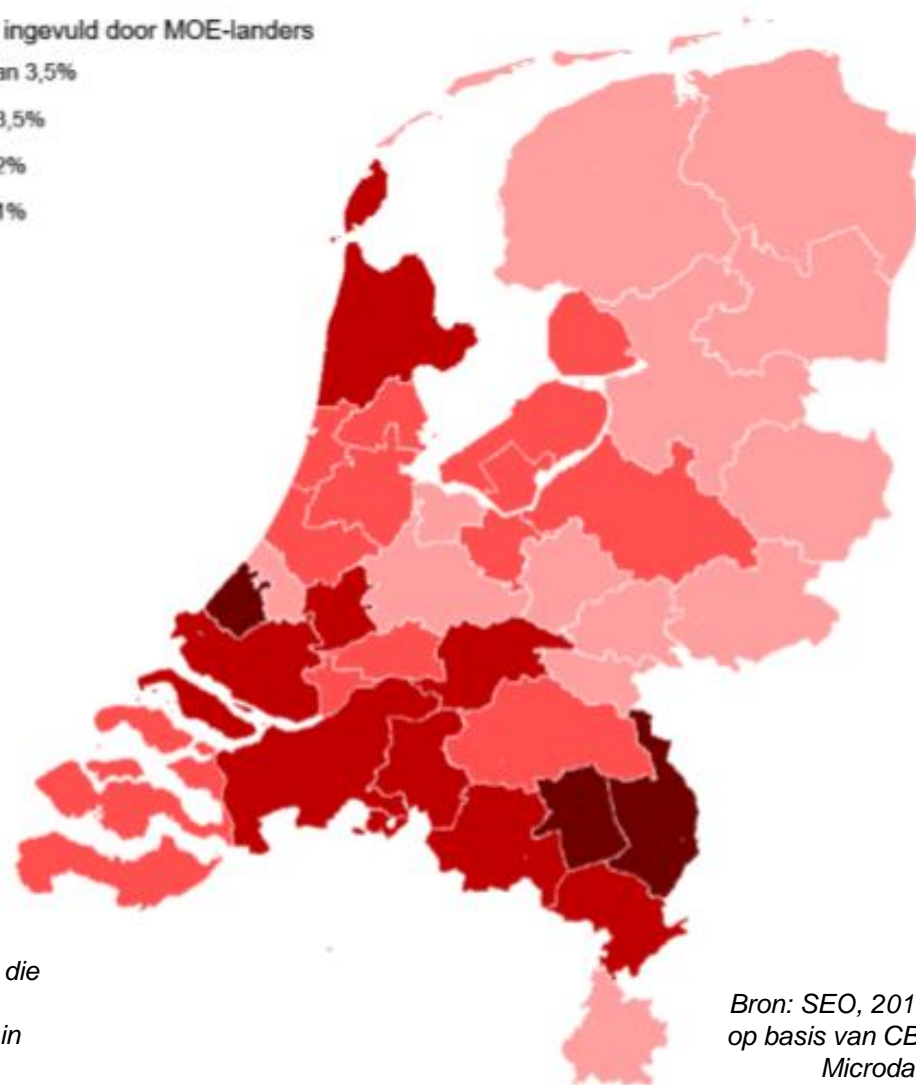
Locatie	Onderwijsinstelling	Plaats	Niveau	Sectoren/Opleidingen
West Betuwe	Helicon	Geldermalsen	MBO	Dier, groene leefomgeving, land & tuinbouw
Regio	ROC Rivor	Tiel	MBO	Zorg en Welzijn, Media, Economie
	MBO College Land van Maas en Waal	Locatie Druten	MBO	Sector breed
	Business School Nederland	Buren	WO	MBA/Management
Buiten de regio*	Helicon	's-Hertogenbosch	MBO	Bloem, dier, milieu
	Wellantcollege	Gorinchem	MBO	Dier en veehouderij
	HU	Utrecht	HBO	Breed aanbod
	HAN	Nijmegen en Arnhem	HBO	Breed aanbod waaronder Logistiek
	HAS	's-Hertogenbosch	HBO	Land- en tuinbouw
	UU	Utrecht	WO	Brede universiteit
	RU	Nijmegen	WO	Brede universiteit

* Binnen 45 minuten reistijd met het openbaar vervoer vanaf Geldermalsen

Arbeidsmigranten

- Op basis van GBA-gegevens* kan gesteld worden dat vooral in het Westland, Helmond-de Peel en Noord-Limburg een relatief groot deel van het totaal aantal banen ingevuld wordt door arbeidsmigranten uit Midden- en Oost-Europa (>3,5% van het totaal). Voor Rivierenland ligt dit aandeel op 2 - 3,5%.
- MEO-landers in Rivierenland zijn vooral actief bij uitzendbureaus, in de productie van rubber en kunststoffen, de landbouw en de logistiek.

Aandeel banen ingevuld door MOE-landers

* Circa 37% van de arbeidsmigranten uit Midden- en Oost-Europa (MEO) die in Nederland in loondienst zijn, staat geregistreerd in de Gemeentelijke Basisadministratie (GBA). Van deze groep is daardoor bekend waar ze in Nederland wonen.

Aandeel arbeidsmigranten in aantal banen (nationaal)

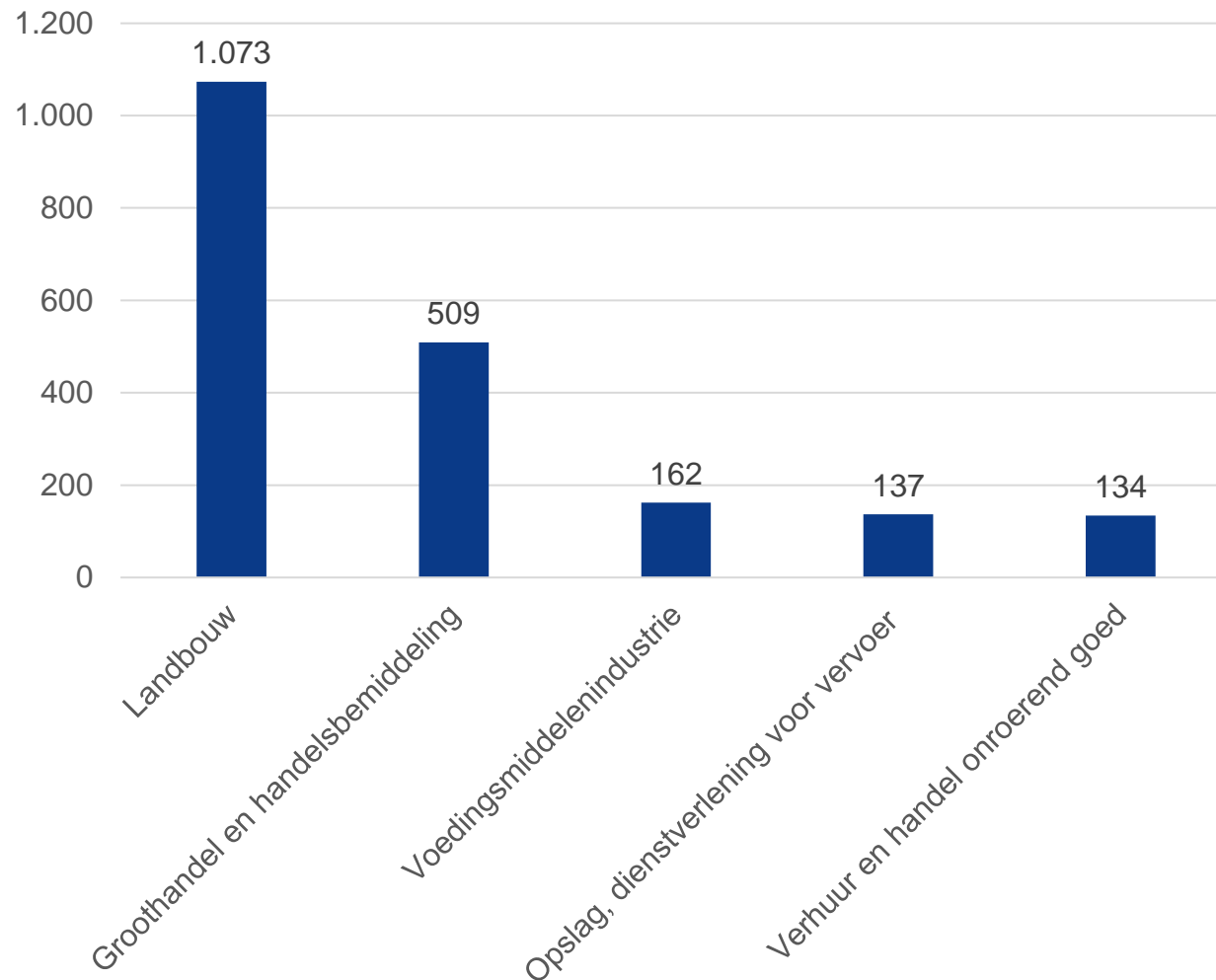
Analyses op nationaal niveau laten zien dat 4,7% van de in totaal 11 miljoen banen van werknemers in Nederland worden ingevuld door MOE-landers. Het betreft vooral banen in de landbouw en bij uitzendbureaus.

Subsector	Hoofdsector	Banen	MOE-landers	Aandeel MOE-landers
Landbouw	Landbouw, bosbouw & visserij	184.139	48.539	26%
Arbeidsbemiddeling en uitzendbureaus - Waarvan uitzendbanen	Verhuur & overige zakelijke dienstverlening	1.642.786	341.262	21%
Overige zakelijke dienstverlening		1.188.062	275.419	23%
Schoonmaakbedrijven en hoveniers		69.379	14.180	20%
Vervoer over water	Vervoer	224.611	8.803	4%
Opslag & dienstverlening vervoer	Vervoer	21.116	1.451	7%
Diensten voor delfstofwinning	Delfstofwinning	109.205	4.871	5%
Industrie: diverse subsectoren	Industrie	6.108	252	4%
Groothandel en handelsbemiddeling	Handel	410.489	14.046	3%
Logiesverstrekking	Horeca	588.431	19.174	3%
Algemene bouw woningen & andere gebouwen	Bouw	123.582	3.645	3%
Informatieverstrekking	Informatie & communicatie	99.691	2.776	3%
Overige sectoren		20.662	550	3%
Alle sectoren		7.508.524	54.450	1%
		10.993.073	513.637	4,7%

Bron: Heyma et al., 2018, op basis van CBS Microdata, zoals gepubliceerd in ESB Jaargang 103 (4763), 5 juli 2018

Economische waarde arbeidsmigranten (nationaal)

Top 5 branches netto bijdrage MOE-landers aan BBP (mln. euro)

Bron: SEO, 2018
op basis van CBS
Microdata

Trends en ontwikkelingen

Dit onderdeel is gebaseerd op de Regionaal Economische Analyse Regio Rivierenland (2020), uitgevoerd door BCI/RHDHV

- De volgende waaier van trends en ontwikkelingen heeft invloed op de economie van West Betuwe:

Economie	Technologie	Demografie
<ul style="list-style-type: none">E-commerceFlexibiliseringVeranderende supply chainsNieuwe verdienmodellen	<ul style="list-style-type: none">Automatisering/RoboticaDigitaliseringServitization/Specialisatie	<ul style="list-style-type: none">Re-urbanisatieVergrijzing(Arbeids)migratie
Klimaat & Ecologie	Politiek	Volksgezondheid
<ul style="list-style-type: none">KlimaatveranderingBiodiversiteit onder drukKringlooplandbouwStikstofaanpak	<ul style="list-style-type: none">Brexit; HandelsonoorlogGlobal vs. Local	<ul style="list-style-type: none">Corona uitbraak

Impact trends en ontwikkelingen op arbeidsmarkt

Dit onderdeel is gebaseerd op de Regionaal Economische Analyse Regio Rivierenland (2020), uitgevoerd door BCI/RHDHV

	Trends en ontwikkelingen	Impact op arbeidsmarkt
	E-commerce	<ul style="list-style-type: none"> • Volop kansen in parttime en flex banen • Schommelingen arbeidsvraag vragen flexibiliteit • Minder zekerheid voor werknemers • Minder investeringen in personeel • Ondernemerschap wordt beloond
	Flexibilisering	
	Veranderende supply chains	
	Nieuwe verdienmodellen	
	Automatisering/Robotica	<ul style="list-style-type: none"> • Minder vraag fysieke arbeid (geautomatiseerd) • Nieuwe eisen personeel • Uitdaging: "21st Century Skills" • Risico: tweedeling hoog- en laagopgeleide bevolking
	Digitalisering	
	Servitization/Specialisatie	
	Re-urbanisatie	<ul style="list-style-type: none"> • Uitdaging: aantrekken talent • Krimp beroepsbevolking (na 2025) • Schaarste specifieke beroepen • Participatie nieuwkomers
	Vergrijzing	
	(Arbeids)migratie	

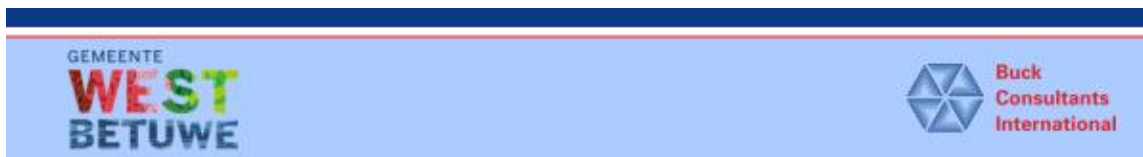
Impact trends en ontwikkelingen op arbeidsmarkt

Dit onderdeel is gebaseerd op de Regionaal Economische Analyse Regio Rivierenland (2020), uitgevoerd door BCI/RHDHV

	Trends en ontwikkelingen	Impact op arbeidsmarkt
	Klimaatverandering	<ul style="list-style-type: none"> Minder werk 'fossiele' ketens: garages, tankstations, chemie Meer werk in 'transitie' ketens: bouw, installatie, techniek Energietransitie en verduurzaming vraagt opbouw nieuwe competenties (opleiding en bijscholing)
	Biodiversiteit onder druk	
	Kringlooplandbouw	
	Stikstofaanpak	
	Brexit; Handelsoorlog	<ul style="list-style-type: none"> Taal en commerciële vaardigheden om nieuwe exportmarkten te ontwikkelen gewenst
	Global vs. Local	
	Economische gevolgen Corona uitbraak	<ul style="list-style-type: none"> Hogere (tijdelijke) werkloosheid Minder of geen inkomsten flexwerkers en zelfstandigen Beschikbaarheid seizoenswerkers onzeker

3 Bedrijventerreinen

***Zie voor uitgebreide analyses separaat document
'Atlas Bedrijventerreinen West Betuwe'***

Atlas Bedrijventerreinen West Betuwe

Bouwsteen voor Bedrijventerreinbeleid en Economische
Visie van de gemeente West Betuwe

Uitgevoerd in opdracht van:
Gemeente West Betuwe

Nijmegen, september 2020

Bedrijventerreinen West Betuwe

- De gemeente West Betuwe telt in totaal 29 bedrijventerreinen (incl. faseringen)
- De totale netto omvang van de terreinen is 370 hectare, waarvan 351 is uitgegeven aan bedrijven
- Er zijn drie ‘clusters’ te onderscheiden met een concentratie van meerdere bedrijventerreinen. Veel van deze terreinen liggen dicht bij op- en afritten van de snelwegen A15 of A2
- De 351 hectare aan bedrijventerreinen is als volgt verdeeld over de clusters:
 - A – Geldermalsen 161 ha
 - B – Waardenburg / Haaften 62 ha
 - C – Vuren 73 ha
 - Overige kernen 55 ha

Cluster A: Geldermalsen

Naam	Kern
Hooge Weide I	Geldermalsen
Hooge Weide II	Geldermalsen
Hooge Weide III	Geldermalsen
Hondsgemet Zuid	Geldermalsen
De Gentel	Geldermalsen
Oudenhof	Geldermalsen
Lingewaarden	Geldermalsen

Cluster B: Waardenburg / Haaften

Naam	Kern
Slimwei	Waardenburg
Waardenburg West	Waardenburg
Waardenb. West Uitb	Waardenburg
Kerkewaard	Haaften
t Overrijke	Haaften
t Overrijke uitbreiding	Haaften

Cluster C: Vuren

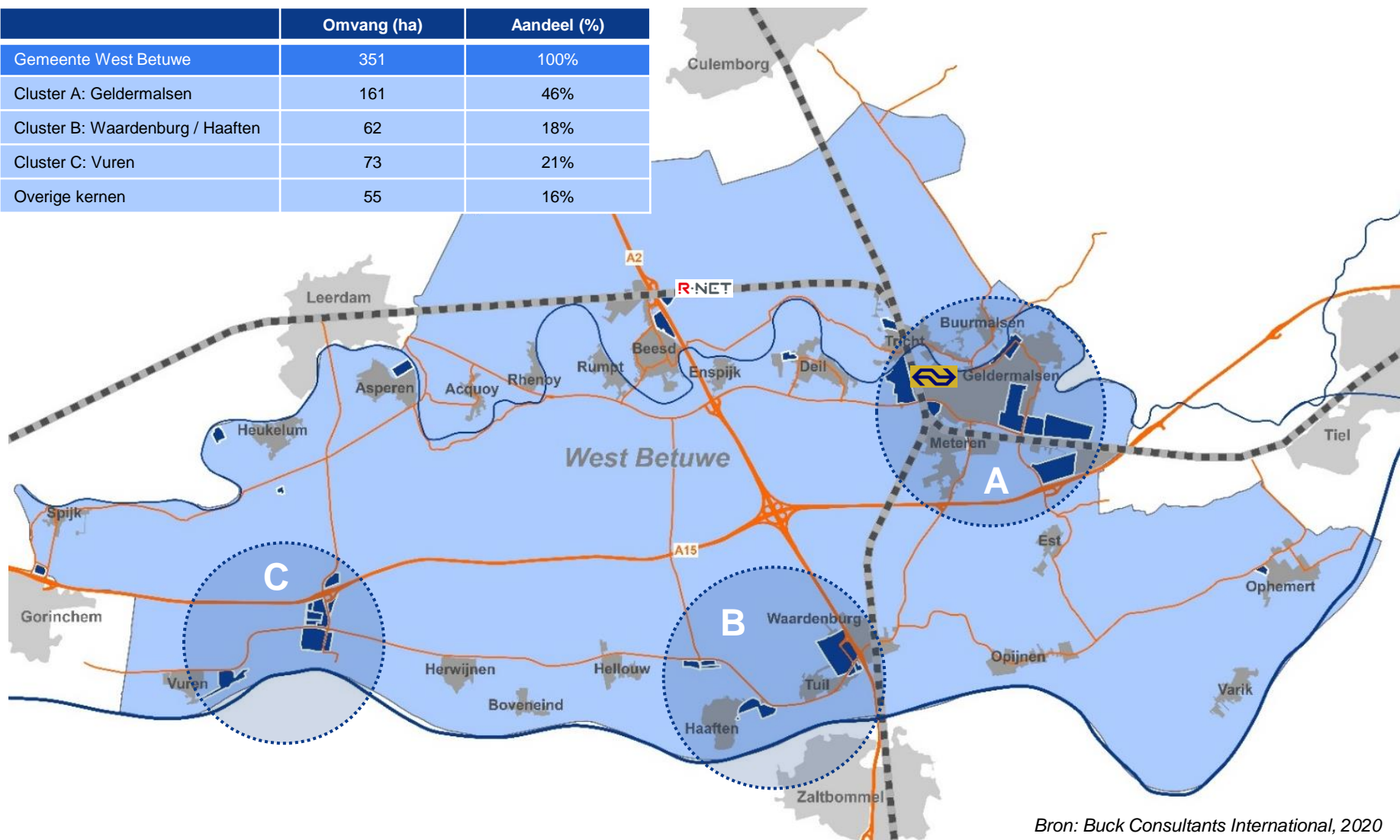
Naam	Kern
Zeiving Zuid	Vuren
Zeiving Noord	Vuren
Zeiving Noord-West	Vuren
Vredebest	Vuren
Waaloever	Vuren

Overige kernen

Naam	Kern
Oude Waag	Beesd
Volvo	Beesd
De Oven	Asperen
Nieuwe Steeg	Tricht
Koornwaard	Heukelum
Appelhof	Deil
Veersteeg	Spijk
De Geer	Ophemert
Kalenberg	Meteren

Drie clusters van bedrijventerreinen in West Betuwe

	Omvang (ha)	Aandeel (%)
Gemeente West Betuwe	351	100%
Cluster A: Geldermalsen	161	46%
Cluster B: Waardenburg / Haaften	62	18%
Cluster C: Vuren	73	21%
Overige kernen	55	16%

Bron: Buck Consultants International, 2020

Verschillende typen bedrijventerreinen

- Ongeveer de helft van de bedrijventerreinen in West Betuwe is te typeren als gemengd bedrijventerrein en is geschikt voor uiteenlopende typen bedrijvigheid. Hoge milieuhinderlijke activiteiten zijn niet toegestaan en daarom zijn er veel bedrijven gevestigd uit de lichte industrie, bouw, groothandel en transport.

Segment	Uitgegeven (ha)	Aandeel (%)
Totaal	351	100%
Gemengd terrein	161	46%
Logistiek	106	30%
Dienstenterrein	35	10%
Industrie	29	8%
Grote (semi) solitaire bedrijfsvestigingen	20	6%

- West Betuwe beschikt met bedrijventerrein Hooge Weide in Geldermalsen ook over een logistiek georiënteerd bedrijventerreinen en op Hondsgemet is ruimte voor grotere logistieke vestigingen.

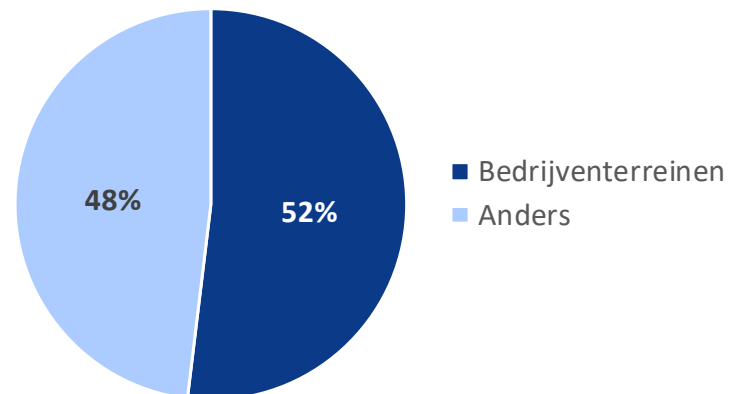
Maximale milieuhinder	Uitgegeven (ha)	Aandeel (%)
Totaal	351	100%
Categorie 3.2	131	37%
Categorie 4.1	87	25%
Categorie 3.1	87	25%
Categorie 2	46	13%

- De maximaal toegestane milieucategorie op de bedrijventerreinen is meestal 3.1 tot 4.1. Op een aantal locaties zijn uitzonderingen tot 4.2 mogelijk. Categorie 5 is niet toegestaan in de gemeente.

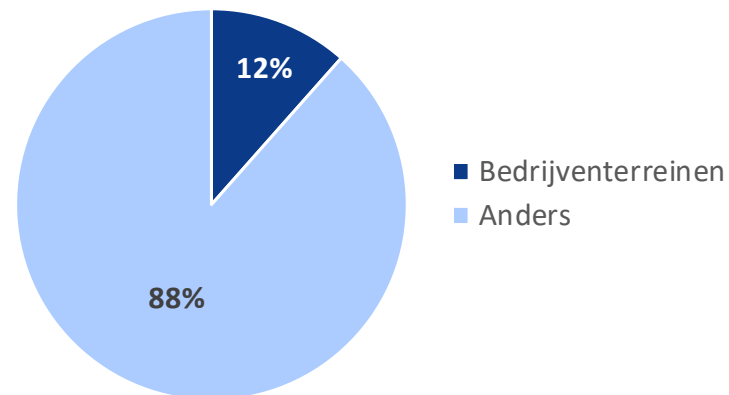
Banen en vestigingen op bedrijventerreinen

- Ruim 50% van de (fulltime) banen in West Betuwe is gevestigd op bedrijventerreinen (totaal 12.370 banen)
- De bedrijventerreinen tellen ‘slechts’ 645 vestigingen van in totaal circa 5.600 in de gemeente (incl. zelfstandigen)
- Op elke uitgegeven netto hectare bedrijventerrein werken in de gemeente gemiddeld 35 mensen, ofwel een ruimtegebruik van 284 m² per baan
- De vijf grootste bedrijventerreinen huisvesten 58% van het totaal aantal banen op de bedrijventerreinen.

Banen

Vestigingen

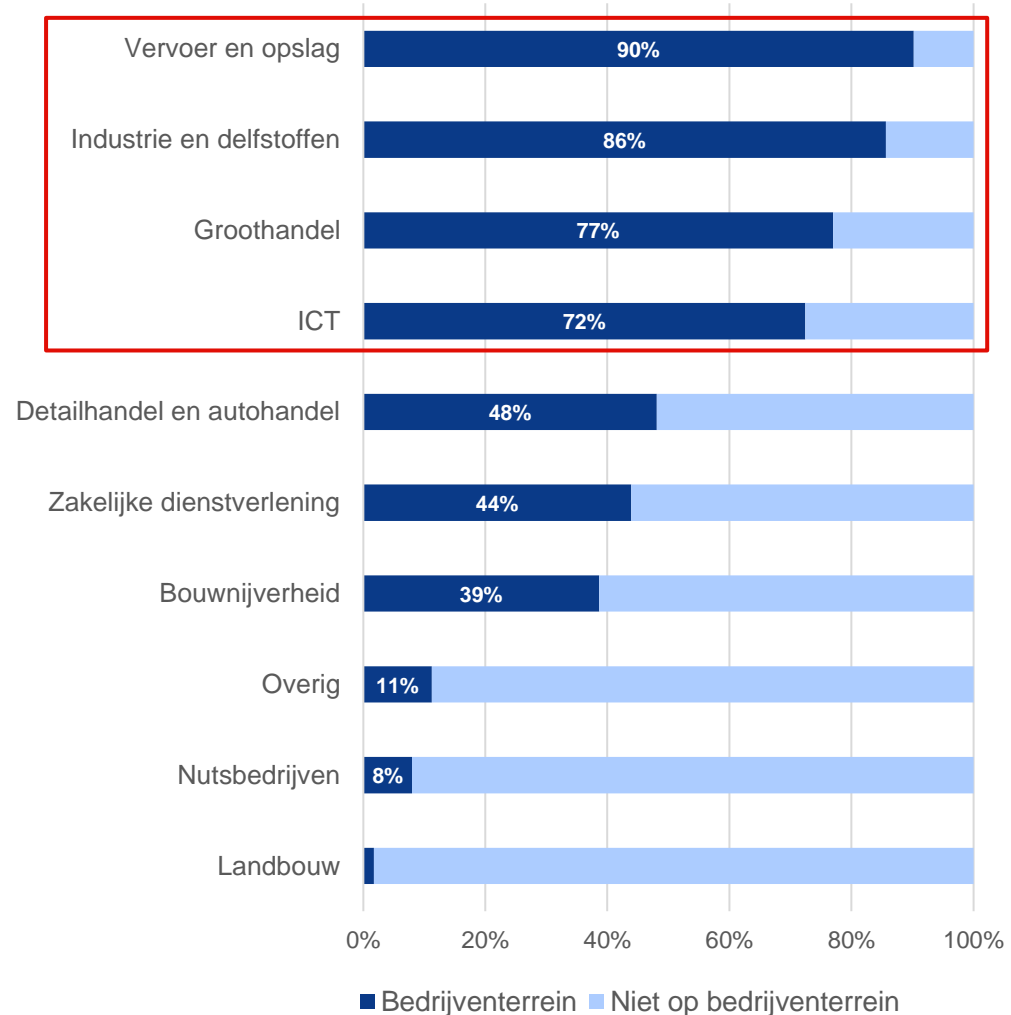
Top 5 bedrijventerreinen in banen

Plaats	Bedrijventerrein	Banen	Aandeel
West Betuwe	Alle	12.370	100%
Geldermalsen	Hooge Weide II	2.538	21%
Waardenburg	Slimwei	1.633	13%
Geldermalsen	De Gentel	1.178	10%
Geldermalsen	Hooge Weide III	960	8%
Geldermalsen	Hondsgemet Zuid	905	7%

Bron: Vestigingsregister Provincie Gelderland (fulltime banen <12 uur)

Vestiging van sectoren op bedrijventerreinen

- Er bestaan grote verschillen tussen sectoren met betrekking tot de locatievoorkeur voor vestiging op een bedrijventerrein
- De banen in de sectoren vervoer en opslag (90%), industrie en delfstoffen (86%), groothandel (77%) en ICT (72%) zijn overwegend op bedrijventerreinen gevestigd
- Het zijn stuwende sectoren die naast directe werkgelegenheid ook zorgen voor indirecte werkgelegenheid, bijvoorbeeld banen in onderhoud, schoonmaak etc.
- Ten opzichte van veel andere gemeenten in Nederland is aandeel van de bouwnijverheid op bedrijventerreinen relatief laag.

Sectorverdeling bedrijventerreinen

- De bedrijventerreinen in West Betuwe zijn verantwoordelijk voor 52% van het totaal aantal banen in de gemeente. In totaal gaat het om 12.370 fulltime banen en 645 bedrijven
- Ruim 61% van de banen op de bedrijventerreinen is bij bedrijven binnen de sectoren logistiek en groothandel (4.750 banen) en industrie en nutsbedrijven (2.750 banen)

Grote werkgevers op bedrijventerreinen

- De 30 grootste werkgevers (vestigingen) op de bedrijventerreinen zijn samen verantwoordelijk voor ruim 6.500 fulltime banen (incl. uitzendkrachten)
- Het betreft 53% van het totaal aantal banen op de bedrijventerreinen en 27% van alle banen in de gemeente West Betuwe. De categorie logistiek en groothandel telt het meeste bedrijven in de top 30.

Bedrijfsnaam	Grootteklasse	Kern	Segment
Peter Appel Transport	250+	Geldermalsen	Logistiek en groothandel
Albert Heijn Distributiecentrum	250+	Geldermalsen	Logistiek en groothandel
Werkzaak Rivierenland Geldermalsen	250+	Geldermalsen	Industrie en nutsbedrijven
Fruitmasters Veiling	250+	Geldermalsen	ICT en zakelijke diensten*
Ultimaker	250+	Geldermalsen	ICT en zakelijke diensten
Xella Nederland	250+	Vuren	Industrie en nutsbedrijven
Blokker	250+	Geldermalsen	Logistiek en groothandel
De Greef's Wagen-, Carross.- & Machinebouw	100-250	Tricht	Industrie en nutsbedrijven
COROOS Productie	100-250	Geldermalsen	Industrie en nutsbedrijven
Den Hartog en Bikker	100-250	Vuren	Logistiek en groothandel
Volvo Group The Netherlands	100-250	Beesd	Bouw, handel en reparatie
Van Doorn Geldermalsen	100-250	Geldermalsen	Bouw, handel en reparatie
Bakkerij Bouman	100-250	Geldermalsen	Industrie en nutsbedrijven
Nedcargo Food & Beverages	100-250	Haaften	Logistiek en groothandel
Transportbedrijf v.d. Haak	100-250	Geldermalsen	Logistiek en groothandel

* SBI-code (verhuur van roerende goederen, overige zakelijke dienstverlening) valt formeel niet binnen logistiek en groothandel, maar kan uiteraard wel geassocieerd worden als een logistieke activiteit

Bron: Vestigingenregister Provincie Gelderland, 2020

Grote werkgevers op bedrijventerreinen

- Logistiek en groothandel (met 13 bedrijven) en industrie en nutsbedrijven (met 9 bedrijven) zijn het sterkst vertegenwoordigd in de lijst
- Opvallend zijn de drie bedrijven uit ICT en zakelijke dienstverlening (excl. Fruitmasters) die op bedrijventerreinen zijn gevestigd. Samen zijn ze goed voor 530 banen.

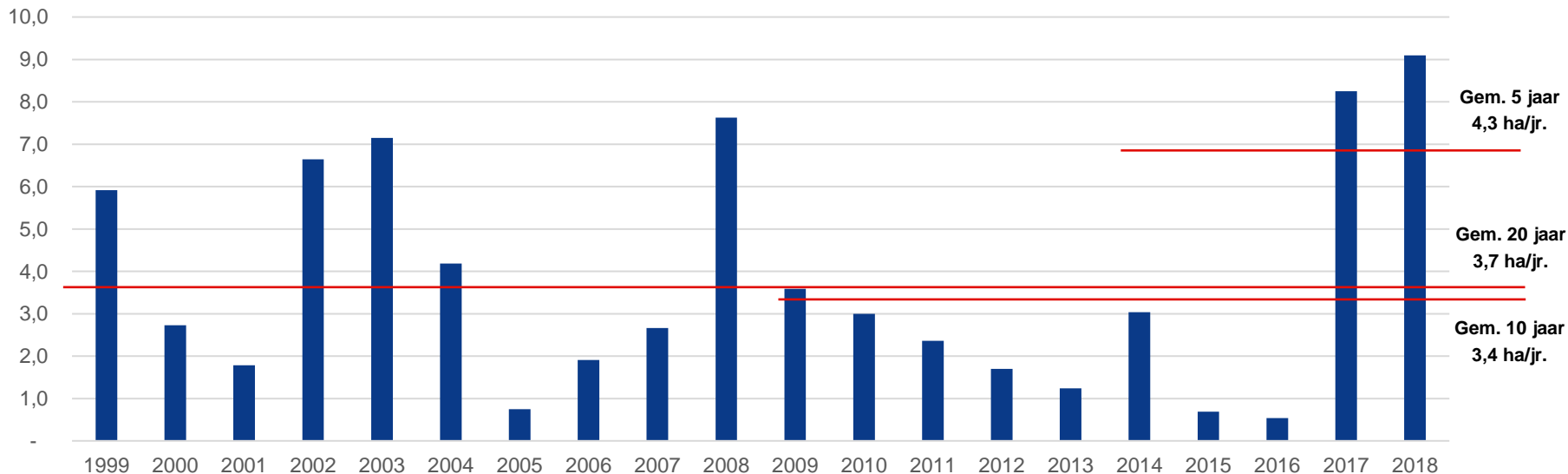
Bedrijfsnaam	Grootteklasse	Kern		Segment
Dura Vermeer Materieel	100-250	Haaften		Logistiek en groothandel
Cooperatieve Inkoopvereniging Superunie	100-250	Beesd		Logistiek en groothandel
The Medical Export Group	100-250	Vuren		Logistiek en groothandel
Bouwmensen Rivierengebied	100-250	Geldermalsen		Overig
Volvo Car Nederland	50-100	Beesd		Bouw, handel en reparatie
Van Wanrooij Waardenburg	50-100	Waardenburg		Bouw, handel en reparatie
Hermeta Metaalwaren	50-100	Asperen		Industrie en nutsbedrijven
Hitachi Transport System Europe	50-100	Waardenburg		Logistiek en groothandel
Sonac Vuren	50-100	Vuren		Industrie en nutsbedrijven
Albert Heijn	50-100	Geldermalsen		Logistiek en groothandel
Innovatec	50-100	Asperen		ICT en zakelijke diensten
Traxion Consultancy	50-100	Waardenburg		ICT en zakelijke diensten
Plomp en Zonen	50-100	Waardenburg		Industrie en nutsbedrijven
Nedcargo Transport & Distributie	50-100	Haaften		Logistiek en groothandel
Meubelfabriek de Toekomst	50-100	Beesd		Industrie en nutsbedrijven

* indeling gebaseerd op SBI-coderingen handelsregister (KvK)

Bron: Vestigingenregister Provincie Gelderland, 2020

Historische uitgifte bedrijventerreinen

- De uitgifte van bedrijventerreinen in West Betuwe in de periode 1999-2018 (20 jaar) was in totaal 75 hectare in totaal (terreinen met meeste hectaren: Hondsgemet 18 ha en Zeiving Noord 13 ha)
- Over deze periode van 20 jaar was de uitgifte gemiddeld 3,7 hectare per jaar. Voornamelijk in 2017 en 2018 is de vraag naar ruimte op bedrijventerreinen aangetrokken (2019 wordt uitgezocht)
- De figuur laat zien dat de uitgifte in West Betuwe een grillig verloop kent. Hoge pieken tot 9,0 hectare in één jaar wisselen af met jaren met niet of nauwelijks uitgifte.

Bron: IBIS 2001-2019

Bedrijventerreinen met (plan)aanbod

- Ten behoeve van het Regionaal Programma Werklocaties 2020-2024 van Regio Rivierenland (d.d. 13 februari 2020) zijn overzichten opgesteld van het harde en zachte planaanbod
- Voor het harde (uitgeefbare) planaanbod is de peildatum juli 2019 gehanteerd. Van de 16,3 hectare is medio 2020 nog circa 4 hectare (waarvan 1,9 ha door ontwikkelaars) in uitgifte. Op korte termijn zullen deze cijfer geactualiseerd worden.
- Verder is voor de locatie Hondsgemet Noord de marktbehoefte aangetoond en mag het gebied ontwikkelen, op voorwaarde dat extra investeringen worden gepleegd voor de verkeersafwikkeling.

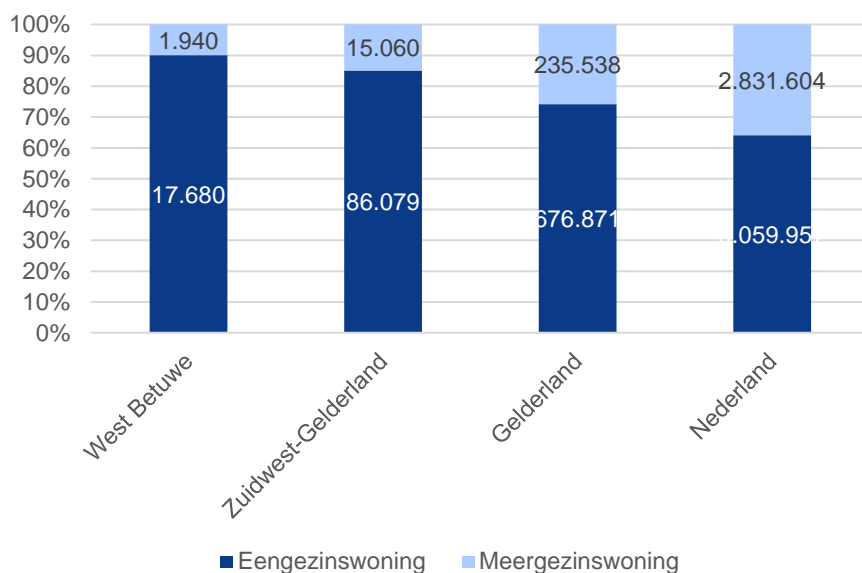
Plannaam	Profiel	Hard uitgeefbaar	Zacht 2019-2022	Zacht vanaf 2023	Status
Hondsgemet Zuid	Gemengd - regionaal	10,3			Hard
Nieuwe Steeg	Gemengd – lokaal	1,1			Hard
Zeiving Noord-West	Gemengd – lokaal	2,3			Hard
't Overrijke Uitbreiding	Gemengd – lokaal	2,6			Hard
		16,3*			
Uitbreiding Homburg	Gemengd – lokaal		0,3		Oranje
Waardenburg West Uitbreiding	Gemengd – lokaal		2,4		Oranje
Hondsgemet Noord	Gemengd - regionaal		26,0		Groen
			28,7		
Proeftuinen	Agribusiness – (sub)regionaal			12,0	Rood
Zeiving	Gemengd – lokaal			6,0	Rood
				18,0	

* in RPW is peildatum 1 juli 2019 gehanteerd. Cijfers worden geactualiseerd door gemeente
Bron: Regionaal Programma Werklocaties 2020-2024 – Regio Rivierenland (13-02-2020)

4 Woon- en leefklimaat

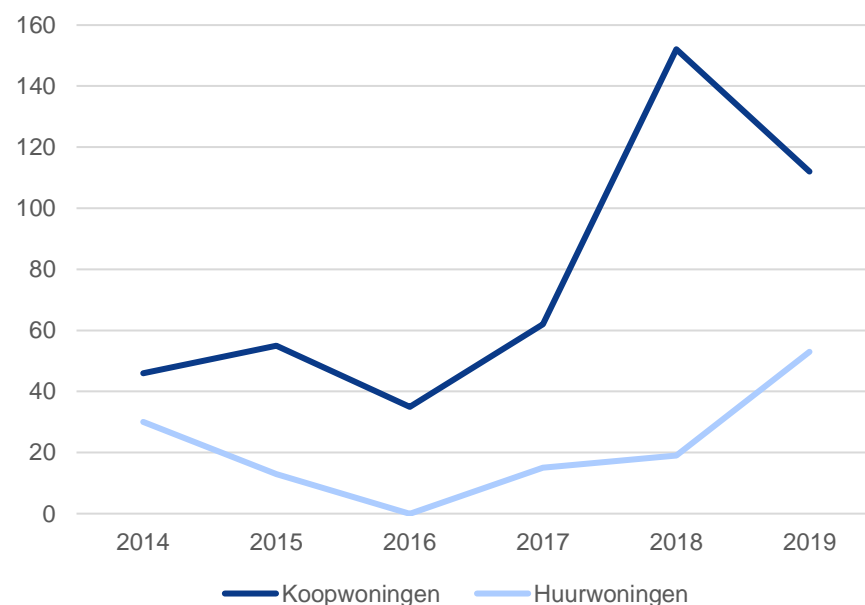
Woningvoorraad West-Betuwe

Woningvoorraad naar type

Bronnen: Woningbehoefteonderzoek Regio Rivierenland, RIGO, 2020 (peildatum 2018) en CBS, 2020

Verleende bouwvergunningen West Betuwe

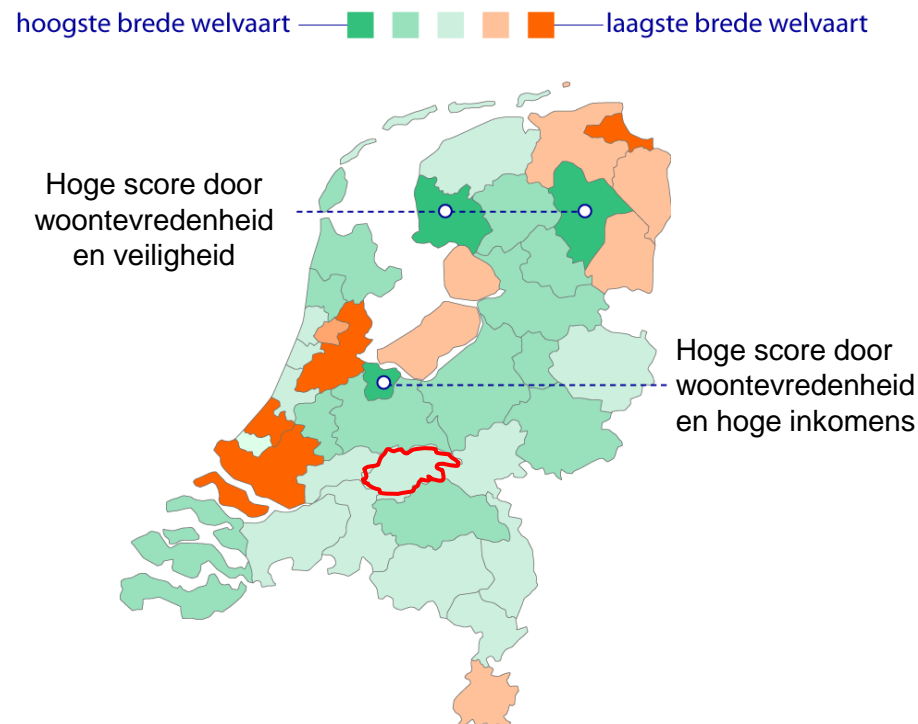
Bron: CBS

- De woningvoorraad in West Betuwe omvat 19.620 woningen, vooral eengezinswoningen.
- In 2018 en 2019 is een behoorlijk aantal bouwvergunningen afgegeven in West Betuwe. Dit betreft vooral vergunningen voor koopwoningen.

Brede welvaart

Dit onderdeel is gebaseerd op de Regionaal Economische Analyse Regio Rivierenland (2020), uitgevoerd door BCI/RHDHV

- Rabobank en Universiteit Utrecht (2019) hebben een maatstaf voor brede welvaart ontwikkelt op basis van elf dimensies waaronder gezondheid, onderwijs, milieu, veiligheid, sociale relaties en wonen
- Brede welvaart varieert van regio tot regio afhankelijk van gebiedskenmerken. Overall gezien scoren de grote steden en hun ommeland relatief laag door negatieve effecten van verstedelijking (bijv. milieu en veiligheid). Landelijke regio's scoren goed op o.a. milieu, veiligheid en woontevredenheid
- Uit de 40 Nederlandse regio's scoort Zuidwest-Gelderland een 17e positie. De regio scoort goed op sociale contacten, arbeid en subjectief welzijn en minder op onderwijs en milieu.

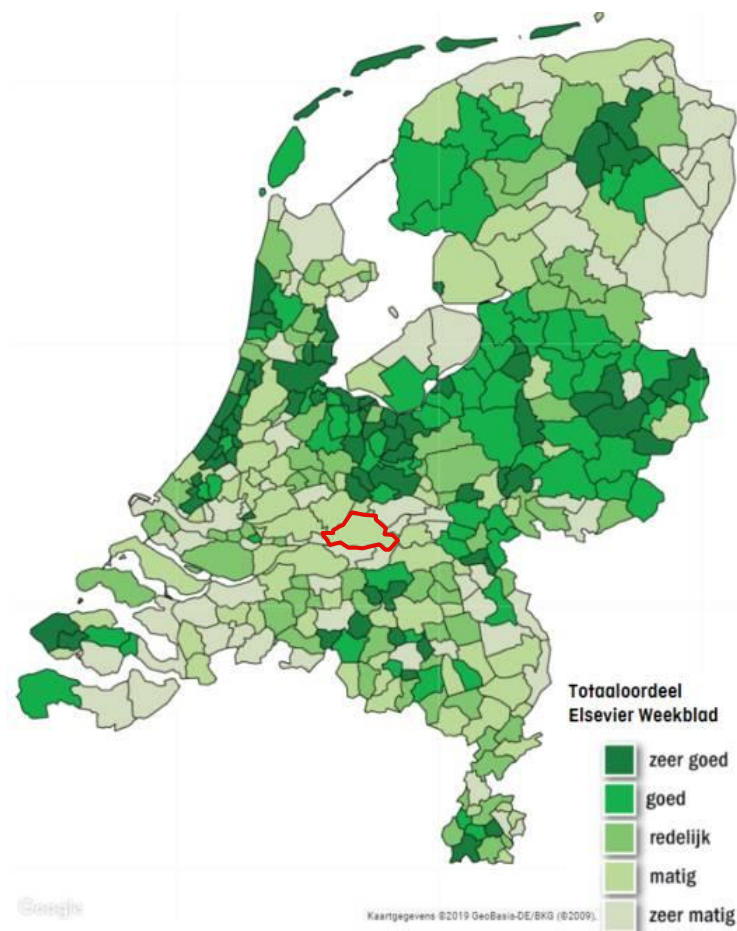

Bron: Rabobank en Universiteit Utrecht, 2019

Beste gemeente om te wonen

Dit onderdeel is gebaseerd op de Regionaal Economische Analyse Regio Rivierenland (2020), uitgevoerd door BCI/RHDHV

- Elsevier Weekblad en Bureau Louter hebben een enquête onder 6.500 Nederlanders gehouden over de aspecten die zij belangrijk vinden aan hun woonomgeving, zoals afstand tot winkels, zorginstellingen, scholen, bos en strand. Op basis van de enquête is de score van gemeenten op 100 indicatoren bepaald.
- West Betuwe scoort een 281 positie uit 355 gemeenten. Vooral op voorzieningen (winkels en vrijetijdsvoorzieningen zoals sportvoorzieningen, musea, theaters, podia, bioscopen, cafés en restaurants) scoort West Betuwe matig. Op rust, ruimte en leefbaarheid scoort de gemeente prima.
- Opvallend is dat West Betuwe slecht scoort op natuurlijke omgeving. Omdat het een samenstelde indicator betreft (o.a. recreatie, nabijheid binnenwater, strand en duinen, afstand, variëteit en waardering van lokaal groen, etc.) kan de onderliggende oorzaak van deze score niet achterhaald worden.

Bron: Elsevier en Bureau Louter, 2019

Trends en ontwikkelingen

Dit onderdeel is gebaseerd op de Regionaal Economische Analyse Regio Rivierenland (2020), uitgevoerd door BCI/RHDHV

- De volgende waaier van trends en ontwikkelingen heeft invloed op de economie van West Betuwe:

Economie	Technologie	Demografie
<ul style="list-style-type: none">E-commerceFlexibiliseringVeranderende supply chainsNieuwe verdienmodellen	<ul style="list-style-type: none">Automatisering/RoboticaDigitaliseringServitization/Specialisatie	<ul style="list-style-type: none">Re-urbanisatieVergrijzing(Arbeids)migratie
Klimaat & Ecologie	Politiek	Volksgezondheid
<ul style="list-style-type: none">KlimaatveranderingBiodiversiteit onder drukKringlooplandbouwStikstofaanpak	<ul style="list-style-type: none">Brexit; HandelsonoorlogGlobal vs. Local	<ul style="list-style-type: none">Corona uitbraak

Impact trends en ontwikkelingen op woon- en leefklimaat

Dit onderdeel is gebaseerd op de Regionaal Economische Analyse Regio Rivierenland (2020), uitgevoerd door BCI/RHDHV

	Trends en ontwikkelingen	Impact op woon- en leefklimaat
	E-commerce	
	Flexibilisering	
	Veranderende supply chains	
	Nieuwe verdienmodellen	
	Automatisering/Robotica	<ul style="list-style-type: none"> • Domotica-oplossingen voor zorg aan huis • Snel internet steeds meer een randvoorwaarde voor behoud vitaliteit platteland
	Digitalisering	
	Servitization/Specialisatie	
	Re-urbanisatie	<ul style="list-style-type: none"> • Uitdaging op voorzieningenniveau op peil houden kernen • Zorg aan huis organiseren voor ouderen • Behoud aantrekkingskracht jongeren en hoogopgeleiden • Huisvesting (arbeids)migranten
	Vergrijzing	
	(Arbeids)migratie	

Impact trends en ontwikkelingen op woon- en leefklimaat

Dit onderdeel is gebaseerd op de Regionaal Economische Analyse Regio Rivierenland (2020), uitgevoerd door BCI/RHDHV

	Trends en ontwikkelingen	Impact op woon- en leefklimaat
	Klimaatverandering	<ul style="list-style-type: none"> • Verduurzaming gebouwde omgeving is een opgave • Inpassing energie-transitie in landschap
	Biodiversiteit onder druk	
	Kringlooplandbouw	
	Stikstofaanpak	
	Brexit; Handelsoorlog	
	Global vs. Local	
	Economische gevolgen Corona uitbraak	<ul style="list-style-type: none"> • Risico dat faillissementen in detailhandel en horeca negatieve uitwerking hebben op woon- en leefklimaat op de korte en middellange termijn

5 Samenwerking

Organisatie lokaal bedrijfsleven

● Ondernemersverenigingen

• Gastvrij Geldermalsen	Ondernemersvereniging Geldermalsen (accent centrum)
• Industriële Kring Lingewaal	Ondernemersvereniging Lingewaal
• Wij Ondernemen Deil – Enspijk	Ondernemersvereniging Deil – Enspijk
• Ondernemersvereniging Beesd	Ondernemersvereniging Beesd
• Bedrijvenkring West Betuwe	Ondernemersvereniging West Betuwe
• OVN Ondernemers van Nu	Ondernemersvereniging West Betuwe (accent Neerijnen)
• Vereniging Hondsgemet	Parkmanagement bedrijventerrein

● Brancheverenigingen

• LTO Noord afdeling De Betuwe	Branchevereniging land- en tuinbouw
• VNO-NCW Rivierenland	Belangenbehartiging bedrijfsleven
• MKB-Nederland Midden	Belangenbehartiging MKB

Regionale samenwerking

Dit onderdeel is gebaseerd op de Regionaal Economische Analyse Regio Rivierenland (2020), uitgevoerd door BCI/RHDHV

- West Betuwe is op het gebied van economische structuurversterking actief in diverse samenwerkingsverbanden gericht op drie speerpunten. Dit zijn Greenport Gelderland (tuinbouw), Logistics Valley (logistiek), het Regionaal Bureau voor Toerisme (RBT) en Fruitdelta Rivierenland als uitvoeringsorganisatie van de triple helix.
- De samenwerkingsverbanden vervullen diverse rollen: coördineren en faciliteren, agenderen van opgaven, maar ook op actief stimuleren via cofinanciering.
- Hieronder een overzicht van samenwerkingsverbanden.

Samenwerking	Toelichting
 <p>Greenport Gelderland Fruitpact</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Via vijf pacts (champignons, fruit, groente, laanbomen, sierteelt) wordt de agribusiness in de regio actief versterkt. Ook agendeert GG uitdagingen in de sector. ■ Fruitpact in het bijzonder van belang voor West Betuwe ■ 2017-2019: inzet innovatiefonds, ca. 1,7 miljoen, max. 30-50% dekking projecten ■ Mogelijkheden om opleidingen te financieren (max. 50% cofinanciering)
 <p>Rivierenland Logistics Valley</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Bovenregionale samenwerking langs de Gelderse corridor: versterken logistieke sector ■ Gezamenlijke acquisitie van nieuwe vestigers, gezamenlijke infra-lobby naar Rijk ■ Rivierenland: o.a. Huis van Logistieke Samenwerking en Start Moving dag scholieren
 <p>RIVIERENLAND BUREAU VOOR TOERISME KENNIS ONTWIKKELING INFORMATIE MARKETING</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Regionaal Bureau Toerisme door gemeenten opgezet om de regio en haar recreatieve deelgebieden als bestemming te promoten en verder te ontwikkelen ■ Belangrijke initiatieven: branding, organiseren evenementen, gerichte projecten
 <p>FruitDelta Rivierenland</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Uitvoeringsorganisatie regionale samenwerking triple-helix ■ Regionaal Investeringsfonds biedt mogelijkheden cofinanciering initiatieven voor innovatie, kennis en opleiding, investeringen t.b.v. versterken drie speerpuntsectoren

Regionale samenwerking

Dit onderdeel is gebaseerd op de Regionaal Economische Analyse Regio Rivierenland (2020), uitgevoerd door BCI/RHDHV

- Naast economische structuurversterking werkt de gemeente West Betuwe ook samen op thema's arbeidsmarkt, werklocaties, wonen en energie.
- Hieronder een overzicht van samenwerkingsverbanden.

Samenwerking	Toelichting
<p>Arbeidsmarkt</p> 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Gezamenlijke brede aanpak gericht op beter matchen vraag en aanbod arbeidsmarkt gericht op participatie (mensen 'werkfit' maken, werkplekken doelgroepen, matching), opleiding (m.n. schaarse beroepen: techniek, chauffeurs, transportplanners), ■ RW-POA en Werkzaak Rivierenland pakken actieve rol via inzet van mensen ■ Maatschappelijke partners: o.a. UWV, VNO NCW, FNV/CNV, Platform Techniek ■ Participatiewet: gemeente hebben opdracht te zorgen voor banen voor mensen met een arbeidsbeperking. Rivierenland: invulling RW-POA en Werkzaak Rivierenland ■ RW-POA en Werkzaak Rivierenland pakken actieve rol via inzet van mensen en activeren netwerk van bedrijven in de regio om dergelijke arbeidsplaatsen te creëren
<p>Werklocaties</p> 	<ul style="list-style-type: none"> ■ In het RPW maken gemeenten van Rivierenland gezamenlijk afspraken over de programmering van werklocaties. ■ Uniek aan regio Rivierenland is dat gemeenten hun acquisitie regionaal hebben belegd bij een Regionaal Acquisitie Platform.
<p>Wonen</p> 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Gemeenten in Rivierenland werken gezamenlijk aan een gebalanceerde woningmarkt. ■ De Regionale Woningbouwprogrammering Rivierenland stamt uit 2018
<p>Energie</p> 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Regio Rivierenland werkt aan een Regionale Energiestrategie (RES) met een plan om toe te werken naar 55% verlaging van CO2-uitstoot in 2030. ■ Het proces om tot een RES te komen is gestart in februari 2018 en doelstelling is om een concept RES op 1 juni 2020 op te leveren voor het Nationaal Programma RES. ■ Maart 2021 moet de definitieve RES gereed zijn
<p>Klimaat</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Netwerk Waterketen regio Rivierenland gericht op klimaatadaptatie